

PIERWSZE SPRAWOZDANIE OGÓLNE Z DZIAŁALNOŚCI GREVIO

GREVIO
Grupa ekspertów do
spraw przeciwdziałania
przemocy wobec kobiet
i przemocy domowej

obejmujące okres
od września 2015 r. do maja 2019 r.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

PIERWSZE SPRAWOZDANIE OGÓLNE Z DZIAŁALNOŚCI GREVIO

Sekretariat mechanizmu
monitorowania Konwencji
Rady Europy o zapobieganiu
i zwalczaniu przemocy wobec
kobiet i przemocy domowej

obejmujące okres
od września 2015 r. do maja 2019 r.

All requests concerning the reproduction or translation of all or part of this document should be addressed to the Directorate of Communication (F-67075 Strasbourg Cedex or publishing@coe.int). All other correspondence concerning this document should be addressed to the Violence against Women Division, Directorate General of Democracy, Council of Europe.

Cover and layout: Document and Publications Production
Department (SPDP), Council of Europe
Cover Photo: Council of Europe

© Council of Europe, February 2021
Printed at the Council of Europe

Contents

SŁOWO WSTĘPNE PIERWSZEJ PRZEWODNICZĄCEJ GREVIO	5
Konwencja	5
GREVIO i proces oceny	6
Wyniki i wpływ	8
WSTĘP	10
USTANOWIENIE PROCEDURALNYCH I ORGANIZACYJNYCH RAM DZIAŁALNOŚCI GREVIO	13
A. Członkostwo	13
B. Regulamin wewnętrzny	14
C. Zasoby ludzkie i finansowe	16
METODY PRACY GREVIO	17
A. Procedura oceny bazowej	17
B. Kwestionariusz	19
C. Wizyty ewaluacyjne	19
D. Inne źródła informacji	20
E. Wkład społeczeństwa obywatelskiego w procedurę oceny	21
F. Zastrzeżenia	21
CZĘŚĆ TEMATYCZNA: PIERWSZE TENDENCJE I WYZWANIA WYNIKAJĄCE Z PROCESU MONITOROWANIA PAŃSTW	24
A. Niedociągnięcia i wyzwania związane z wdrażaniem postanowień konwencji	25
B. Udoskonalenia i dobre praktyki zidentyfikowane w trakcie procedury oceny bazowej	31
C. Wyzwania związane z promowaniem i zapewnieniem wsparcia dla konwencji stambulskiej w kontekście negatywnej reakcji na prawa kobiet	36
STOSUNKI Z KOMITETEM STRON	41
WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANAMI I INSTYTUCJAMI RADY EUROPY	43
Komitet Ministrów	43
Zgromadzenie Parlamentarne	44
Biuro Komisarza Praw Człowieka	46
Komisja ds. Równości Płci	47
Europejski Trybunał Praw Człowieka	48
WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZEŃSTWEM OBYWATELSKIM I INSTYTUCJAMI KRAJOWYMI W ZAKRESIE OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA	50

NAWIĄZANIE STOSUNKÓW ROBOCZYCH Z INNYMI ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI	56
Organizacja Narodów Zjednoczonych	57
Organizacja Państw Amerykańskich	59
Bank Światowy	60
Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)	61
Unia Europejska (UE)	62
KOMUNIKACJA	64
Publikacje	64
Inna komunikacja	65
UWAGI KOŃCOWE	66
ZAŁĄCZNIK NR 1: WYKAZ DZIAŁAŃ GREVIO W OKRESIE OD CZERWCA 2015 R. DO MAJA 2019 R.	68
ZAŁĄCZNIK NR 2: HARMONOGRAM PROCEDURY EWALUACYJNEJ GREVIO (LISTOPAD 2016 R. – MAJ 2019 R.)	71
ZAŁĄCZNIK 3: PODPISANIE I RATYFIKACJA KONWENCJI RADY EUROPY W SPRAWIE ZAPOBIEGANIA I ZWALCZANIA PRZEMOCY WOBEC KOBIET I PRZEMOCY DOMOWEJ	72
ZAŁĄCZNIK NR 4: WYKAZ CZŁONKÓW GREVIO (OD CZERWCA 2015 R. DO MAJA 2019 R.)	74
ZAŁĄCZNIK NR 5: SEKRETARIAT GREVIO (OD CZERWCA 2015 R. DO MAJA 2019 R.)	75
ZAŁĄCZNIK 6: PIERWSZA (BAZOWA) PROCEDURA OCENY GREVIO	76

Convention du Conseil de l'Europe
sur la prévention et la lutte
contre la violence à l'égard des femmes
et la violence domestique

Convention d'Istanbul

Słowo wstępne pierwszej Przewodniczącej GREVIO

Pierwsze Sprawozdanie Ogólne z działalności Grupy ekspertów do spraw przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (GREVIO) obejmuje okres od września 2015 r. do maja 2019 r. i zawiera wyczerpujące podsumowanie wyników pierwszych ośmiu raportów GREVIO, jak również wniosków wynikających z końcowych projektów raportów przyjętych w maju 2019 r. W tym okresie pełniłam funkcję Przewodniczącej tego organu i mam zaszczyt przedstawić niniejsze pierwsze Sprawozdanie Ogólne w imieniu GREVIO.

Dynamika, która doprowadziła do powstania GREVIO oraz otoczenie organizacyjne, w którym GREVIO funkcjonowała w podanym okresie, w dużym stopniu określiły rolę tego organu w zapewnieniu wdrożenia Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (dalej: konwencja).

Konwencja

Przeprowadzona w latach 2006-2008 kampania Rady Europy, dotycząca likwidacji przemocy wobec kobiet, zwróciła uwagę na poważne rozpowszechnienie tego zjawiska w państwach członkowskich oraz brak jednolitego i spójnego zbioru standardów prawnych i politycznych na szczeblu europejskim, które byłyby w stanie skutecznie przeciwdziałać temu zjawisku. W związku z tym Rada Europy powołała grupę zadaniową, która wezwała do opracowania traktatu regionalnego, który zapewniłby dobrze uzasadnione i prawnie wiążące normy w tej dziedzinie. W konsekwencji, Komitet Ministrów Rady Europy powołał Komitet ad hoc ds. zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO) w celu przeprowadzenia negocjacji i sporządzenia projektu konwencji.

Tekst konwencji został przyjęty po długich i intensywnych obradach, najpierw przez CAHVIO, a następnie przez Komitet Ministrów w dniu 7 kwietnia 2011 roku. Konwencja została otwarta do podpisu 11 maja 2011 r. podczas 121. sesji Komitetu Ministrów w Stambule i weszła w życie 1 sierpnia 2014 r. wraz z ratyfikacją przez pierwszych dziesięć państw. Niewątpliwie jedną z cech charakterystycznych konwencji jest nacisk na wielopłaszczyznowe, kompleksowe podejście obejmujące zapobieganie, ochronę, ściganie i zintegrowane polityki (tzw. „4 P” - *prevention, protection, prosecution, integrated policies*) w celu zapewnienia skutecznej likwidacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, a także jasno określone założenie, że przemoc wobec kobiet jest przejawem historycznie nierównych stosunków władzy między kobietami a mężczyznami. Pod szyldem „przemoc wobec kobiet ze względu na płeć” konwencja obejmuje wiele form przemocy wobec kobiet, począwszy od okaleczania żeńskich narządów płciowych, a skończywszy na przemocy domowej, wskazując na nierówność płci jako na ich wspólną przyczynę strukturalną i wzywając państwa do kompleksowej reakcji w celu zwalczania wszystkich przejawów nierówności władzy między kobietami a mężczyznami.

GREVIO i proces oceny

GREVIO jest niezależnym organem eksperckim działającym od września 2015 roku, którego zadaniem jest monitorowanie wdrażania konwencji. W chwili powstania składała się z 10 niezależnych ekspertów o różnym doświadczeniu zawodowym, pochodzących z różnych krajów, nominowanych przez swoje państwa i wybieranych przez państwa będące stronami konwencji na czteroletnią kadencję, z możliwością jednorazowej reelekcji. Liczba niezależnych ekspertów została zwiększona do 15 po ratyfikacji konwencji przez 25. państwo.

Zgodnie z mandatem powierzonym przez konwencję, GREVIO prowadzi monitoring na podstawie informacji, które otrzymuje od władz państwa w odpowiedzi na kwestionariusz bazowy¹, który sformułowała w pierwszym roku swojego funkcjonowania i przesłała do państw; dialogów, które prowadzi z władzami ocenianych państw; obserwacji, które członkowie GREVIO dokonują w ramach wizyt krajowych oraz informacji, które otrzymują od organizacji pozarządowych i z innych źródeł w procesie monitoringu. Sprawozdania innych międzynarodowych organów monitorujących i procedur (takich jak Komitet do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet czy Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. przemocy wobec kobiet itp.) także są brane pod uwagę.

Informacje są analizowane w celu sporządzenia projektu raportu GREVIO dla badanego państwa strony, w tym konkretnych zaleceń dla państwa. W następstwie uwag państwa do projektu sprawozdania, GREVIO przyjmuje sprawozdanie końcowe. Tekst ten jest publikowany - wraz z uwagami państwa - jako dokument oficjalny.

Praktyka stosowana w okresie objętym niniejszym pierwszym Sprawozdaniem Ogólnym polegała na tym, że Komitet Stron, organ polityczny procesu monitorowania/

1. Więcej informacji można znaleźć w [kwestionariuszu dotyczącym środków ustawodawczych i innych służących realizacji postanowień Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej](#).

oceny, zatwierdzał sprawozdanie GREVIO i formalnie przekazywał je danemu państwu wraz z konkretnymi zaleceniami, które zostały uznane przez GREVIO za priorytetowe.

Od samego początku GREVIO podkreśla w swoich sprawozdaniach krajowych znaczenie związania państwa podstawową zasadą konwencji: współzależności między nierównością płci a przemocą wobec kobiet. W związku z tym GREVIO śledzi z uwagą przestrzeganie priorytetowego wymogu konwencji, aby państwo przyjęło kompleksową, zintegrowaną politykę zapobiegania i zwalczania wszelkich form przemocy wobec kobiet ze względu na płeć. Bezpośrednie i staranne monitorowanie „w terenie” istnienia i funkcjonowania konkretnych środków prawnych i innych usług i mechanizmów zapobiegania, ochrony i ścigania uzupełniło to podejście.

Szczegółowe sprawozdania GREVIO z oceny poszczególnych krajów opierały się na skrupulatnej ocenie zgodności z każdym z poszczególnych postanowień konwencji objętych kwestionariuszem GREVIO. Dzięki takiej analizie w każdym przypadku sporządzono wszechstronną i szczegółową ocenę. Dlatego też w swoich sprawozdaniach GREVIO przedstawia państwom nie tylko ogólne wytyczne, ale również praktyczne, gotowe do zastosowania i określone w czasie „recepty” działania w konkretnych obszarach problemowych. Ponieważ dotyczą one także zasad konwencji, sprawozdania GREVIO są przedmiotem zainteresowania, a nawet źródłem inspiracji dla innych państw i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Ewolucja GREVIO w tak krótkim czasie we w pełni funkcjonalny organ monitorujący uczyniła z niej poważany i skuteczny mechanizm, którego praca i zalecenia są ściśle monitorowane i naśladowane również przez inne regionalne i globalne mechanizmy praw człowieka kobiet. Tym samym doświadczenie GREVIO pokazuje „najlepsze praktyki” w zakresie rozwoju instytucjonalnego na poziomie międzynarodowym.

GREVIO jest aktywnym i wiodącym członkiem Platformy ONZ-owskich i regionalnych mechanizmów na rzecz praw człowieka kobiet, powołanej z inicjatywy Specjalnej Sprawozdawczynie ONZ ds. przemocy wobec kobiet, Dubravki Šimonović². Od 2017 r. konwencja stambulska jest wzorcem dla tej grupy, a GREVIO wniosła znaczący wkład do jej działań na rzecz przyjęcia wspólnych standardów w zakresie reagowania na przemoc wobec kobiet na całym świecie.

Prace GREVIO opierają się na mandacie powierzonym przez odpowiednie artykuły konwencji (art. 66-69). Tak więc od samego początku działalność GREVIO opiera się na precyzyjnie określonym zakresie konwencji i kompleksowym podejściu do

2. Platforma jest inicjatywą zapoczątkowaną przez Specjalną Sprawozdawczynię ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i konsekwencji, i ma na celu dalsze zacieśnianie współpracy między międzynarodowymi i regionalnymi mechanizmami dotyczącymi przemocy i dyskryminacji kobiet i dziewcząt, a także zachęcanie wszystkich organizacji międzynarodowych, agend Narodów Zjednoczonych, rządów, władz krajowych, instytucji i zainteresowanych podmiotów do lepszego wykorzystania mechanizmów, którymi dysponują. Platforma skupia Specjalną Sprawozdawczynię ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i konsekwencji; przewodniczącą Komitetu ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet; przewodniczącą Grupy Roboczej ONZ ds. Dyskryminacji Kobiet w Prawie i Praktyce; przewodniczącą Grupy Ekspertów Rady Europy ds. Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemoc Domowej; Międzyamerykańską Specjalną Sprawozdawczynię ds. Praw Kobiet; Specjalną Sprawozdawczynię ds. Praw Kobiet w Afryce oraz przewodniczącą Komitetu Ekspertów ds. Mechanizmu Monitorowania Konwencji Belém do Pará. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.ohchr.org/EN/Issues/Women/SRWomen/Pages/WspolpracaGlobalRegionalMechanisms.aspx.

omawianych kwestii. Historia tworzenia konwencji, w tym długie i poważne negocjacje między państwami członkowskimi w sprawie wielu jej postanowień, również nadały kierunek GREVIO, pomagając określić priorytety i wpływając na jej metody pracy. Pozostając niezmiennie wierną standardom konwencji będącej probierzem, według którego oceniane są warunki istniejące w państwach, GREVIO przyjęła elastyczne, konstruktywne i różnicowane podejście do oceny poszczególnych krajów.

Wyniki i wpływ

Czytelniczki i czytelnicy niniejszego sprawozdania znajdą w nim szczegółowy opis stanu realizacji konwencji oraz wyzwań stojących przed krajami, które w omawianym okresie zostały ocenione przez GREVIO.

Wnioski z monitorowania przez GREVIO wdrażania konwencji w tych ośmiu państwach ilustrują udane funkcjonowanie zupełnie nowego regionalnego mechanizmu monitorowania ambitnego instrumentu prawnego w dziedzinie praw człowieka kobiet.

Raport ten jest również świadectwem zaangażowania Rady Europy na rzecz praw człowieka kobiet, a także gotowości państw członkowskich do ochrony tych praw w obliczu przemocy wobec kobiet. Podczas gdy szczegółowy opis i analizę sytuacji można znaleźć w sprawozdaniu bazowym danego państwa, należy podkreślić, że w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem, we wszystkich przypadkach sprawozdania GREVIO zostały bardzo dobrze przyjęte zarówno przez państwa, jak i społeczeństwo obywatelskie.

To, w jakim zakresie zalecenia GREVIO zostaną skutecznie wdrożone, można będzie w pełni ocenić dopiero za jakiś czas. Istnieją jednak pierwsze dowody postępu, szczególnie w odniesieniu do poprawy przepisów i polityki, a wiele państw zgodnie z postanowieniami konwencji poszerza zakres swoich przepisów dotyczących przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz przyjmuje wymagane plany działania.

Widać również wyraźnie, że podejmowane są wysiłki na rzecz stworzenia krajowych mechanizmów koordynacyjnych, zgodnie z art. 10 konwencji, co stanowi pierwszy, zasadniczy krok w kierunku opracowania dokładnych danych i informacji oraz podjęcia świadomych reakcji na problemy. Sytuacja jest jednak mniej pokrzepiająca, jeśli chodzi o zapewnienie niezbędnego wsparcia politycznego i finansowego dla tych mechanizmów tak, aby uczynić je skutecznymi.

W prawie wszystkich państwach objętych przeglądem dokonano także pewnych ulepszeń - choć o ograniczonym zakresie - w strukturach wsparcia dla ofiar oraz w dziedzinie podnoszenia świadomości społecznej i szkolenia specjalistów.

Ogólnie rzecz ujmując, w monitorowanych krajach GREVIO zaobserwowała silne wsparcie, szczególnie w odniesieniu do potrzeby ochrony kobiet przed przemocą. Jednak uznanie strukturalnego związku między nierównością płci a przemocą wobec kobiet pozostaje podstawowym wyzwaniem, ograniczając tym samym zakres i skuteczność środków przeciwdziałania przemocy wobec kobiet. W niektórych społeczeństwach brakuje świadomości lub wręcz zaprzeczają się, iż istnieje strukturalny związek pomiędzy nierównością płci a przemocą, co utrudnia skuteczną realizację lub jest wręcz przyczyną braku kompleksowej polityki.

Pokonanie tego rodzaju oporu wymaga zmiany postaw, sposobów myślenia i stereotypów dotyczących płci. Proces ten jest trudny i długotrwały praktycznie we wszystkich społeczeństwach. W ostatnim czasie ogólny postęp w zakresie równości płci i praw kobiet wywołał w wielu społeczeństwach negatywną reakcję. Nie jest zaskoczeniem, że konwencja, jako najbardziej zaawansowany i obiecujący dokument w tej dziedzinie – „złoty standard”, stała się celem tego wstecznego impulsu. Celowe rozpowszechnianie fałszywych narracji na temat celów konwencji stało się głównym przedmiotem tego typu działań w Europie. Niestety działania te w niektórych państwach członkowskich, które w rzeczywistości zmierzają do równości kobiet i mężczyzn, odsunęły dyskusję od faktów i prawdy o przyczynach i charakterze przemocy wobec kobiet. Wypaczają one cele konwencji, czyniąc z niej zakładnika irracjonalnych obaw i partykularnych krajowych celów politycznych. Niestety, takie reakcje zazwyczaj utrudniają lub spowalniają ratyfikację i wdrażanie konwencji.

Jednakże historia wielokrotnie pokazywała, że wartości i zasady równości, inkluzywności, różnorodności, tolerancji oraz promocji i ochrony praw człowieka zawsze były w stanie przetrwać silne prądy reakcyjne, które próbowały je tłumić.

Wierzę, że konwencja stambulska i praca GREVIO w pierwszych czterech latach jej istnienia są godnym uwagi wysiłkiem, który zajmie należne mu miejsce w historii i utoruje w przyszłości drogę dalszym staraniom i osiągnięciom w zakresie praw człowieka kobiet.

Szczere zaangażowanie członków GREVIO we wczesnych latach jej działalności oraz każdej osoby, której wiedza i doświadczenie w bezinteresowny sposób przyczyniły się do tego, aby cele i standardy konwencji były urzeczywistniane w państwach-stronach, zostaną zapamiętane jako osiągnięcie wielkiej wagi. Aprobata i wsparcie otrzymane od państw-stron konwencji oraz znajdujące odzwierciedlenie w decyzjach Komitetu Stron miały także istotny wpływ na zaangażowanie GREVIO.

Sekretariat Rady Europy, na wszystkich szczeblach, był przez cały czas niezawodnym źródłem wsparcia. Wiele z tego, co zostało osiągnięte w ciągu tych pierwszych czterech lat funkcjonowania GREVIO oraz solidne fundamenty, które zostały zbudowane, było w dużej mierze możliwe dzięki doskonałej pracy Sekretariatu GREVIO.

Przedstawiając niniejsze pierwsze Sprawozdanie Ogólne GREVIO, chciałam wyrazić wdzięczność wszystkim, którzy współtworzyli to, co zostało w nim zawarte oraz nadzieję, że doświadczenia i rezultaty prac GREVIO w okresie jej kształtowania się okażą się cenne dla wszystkich osób zwalczających przemoc wobec kobiet.

Prof. dr Feride Acar

Pierwsza Przewodnicząca GREVIO

(wrzesień 2015 r. - maj 2019 r.)

Wstęp

Przemoc wobec kobiet jest zjawiskiem strukturalnym i globalnym, które nie zna granic społecznych, gospodarczych i państwowych. Uznając powagę tego zjawiska i jego wpływ na ofiary i społeczeństwo, a także potrzebę zharmonizowanych norm prawnych w celu zapewnienia ofiarom takiego samego poziomu ochrony w całej Europie, Rada Europy postanowiła w 2009 roku opracować prawnie wiążący traktat w tej dziedzinie. Konwencja powstała w ciągu nieco ponad dwóch lat i została otwarta do podpisu 11 maja 2011 r. w Stambule, mieście, od którego pochodzi jej nazwa. Po uzyskaniu 10. ratyfikacji traktat wszedł w życie 1 sierpnia 2014 roku.

Do maja 2019 roku konwencja została ratyfikowana przez 34 państwa członkowskie Rady Europy i podpisana przez wszystkie pozostałe państwa członkowskie, z wyjątkiem Azerbejdżanu i Federacji Rosyjskiej. Została ona również podpisana przez jedną z organizacji międzynarodowych - Unię Europejską. Zastrzeżenia do konwencji złożyły 22 państwa będące jej stronami. Pięć państw-stron złożyło deklaracje, z czego do jednej z nich – Polski, sprzeciw zgłosiło sześć państw. Oczekiwane są dalsze ratyfikacje, a niektóre państwa, które nie są członkami Rady Europy, rozważają przystąpienie do konwencji, na co zezwala ten instrument prawny.

Od czasu wejścia w życie konwencja zyskała znaczne poparcie na wszystkich szczeblach: władz krajowych, regionalnych i lokalnych, społeczeństwa, parlamentów, krajowych, regionalnych i międzynarodowych organizacji praw człowieka, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, mediów i środowiska akademickiego. Za swoją wizję ochrony kobiet i dziewcząt przed przemocą przyznano jej krajowe i międzynarodowe nagrody.

Opierając się na międzynarodowych i europejskich standardach oraz orzecznictwie, a także na najlepszych praktykach i doświadczeniach zdobytych na szczeblu krajowym, konwencja jest jak dotąd najbardziej zaawansowanym i wszechstronnym międzynarodowym instrumentem prawnym w tej dziedzinie. Ma ona na celu „ochronę kobiet przed wszystkimi formami przemocy oraz zapobieganie, ściganie i eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej”. Ma ona zastosowanie do „wszystkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej, która dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu”.

Określana przez Organizację Narodów Zjednoczonych jako „złoty standard” prawodawstwa dotyczącego przemocy ze względu na płeć, konwencja jest pierwszym traktatem, który zawiera prawnie wiążącą definicję przemocy wobec kobiet jako naruszenia praw człowieka i formy dyskryminacji kobiet oraz integruje standard należytej staranności poprzez zdefiniowanie go jako obowiązku państw „do zapobiegania, ścigania, karania oraz naprawienia szkody za akty przemocy popełnione przez podmioty inne niż państwowe”.

Konwencja ta jest również pierwszym międzynarodowym traktatem, który ustanawia kompleksowy zestaw prawnie wiążących zobowiązań w celu zapewnienia całościowej reakcji na wszystkie formy przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej. Łączy ona szczegółowe przepisy dotyczące zapobiegania przemocy, ochrony i wspierania ofiar oraz ścigania sprawców z obowiązkiem opracowania zestawu kompleksowych polityk, które mają być wdrażane w sposób skoordynowany.

W celu zapewnienia przyjęcia i wdrożenia w sposób kompleksowy i skoordynowany odpowiedniej polityki zwalczania przemocy wobec kobiet, konwencja wymaga od państw stron przeznaczenia odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich oraz zapewnienia odpowiedniej struktury instytucjonalnej, w tym krajowych organów koordynujących, zbierania danych i prowadzenia badań, a także zaangażowania organizacji pozarządowych i współpracy międzyinstytucjonalnej.

Jeśli chodzi o zapobieganie przemocy, konwencja wyraźnie łączy przemoc wobec kobiet i przemoc domową ze szkodliwymi stereotypami dotyczącymi płci. Środki sformułowane w konwencji opierają się mocno na założeniu, że nie można wyeliminować przemocy wobec kobiet bez inwestowania w większą równość kobiet i mężczyzn, a z kolei tylko rzeczywista równość kobiet i mężczyzn oraz zmiana dynamiki władzy i postaw może rzeczywiście zapobiec przemocy wobec kobiet. Konwencja ma zatem na celu zmianę postaw i wyeliminowanie stereotypów nie tylko na poziomie jednostek, ale także instytucji, poprzez nałożenie na państwa-strony obowiązku prowadzenia regularnych kampanii uświadamiających, wprowadzenia materiałów dydaktycznych na wszystkich poziomach kształcenia, regularnego szkolenia wszystkich specjalistów mających kontakt z ofiarami, w tym przedstawicieli zawodów prawniczych i policji, tworzenia programów dla sprawców oraz zaangażowania sektora prywatnego i mediów jako partnerów w walce z przemocą.

W celu przezwyciężenia różnych skutków przemocy konwencja podkreśla potrzebę wspierania, pomocy i ochrony ofiar przed wszelkimi dalszymi aktami przemocy, wtórną wiktymizacją i zależnością ekonomiczną poprzez ustanowienie specjalistycznych usług wsparcia dla ofiar i ich dzieci w zakresie pomocy medycznej, doradztwa

psychologicznego i prawnego, a także wystarczającej liczby schronisk i ośrodków dla ofiar gwałtu lub przemocy seksualnej oraz wprowadzenia całodobowych telefonów zaufania.

Konwencja przewiduje ściganie sprawców każdego rodzaju przemocy nią objętej. W związku z tym państwa strony są zobowiązane do penalizacji i karania wszelkich form przemocy wobec kobiet objętych konwencją, w tym przemocy fizycznej, seksualnej i psychicznej, prześladowania, molestowania seksualnego, okaleczania narządów płciowych kobiet, przymusowych małżeństw, przymusowej aborcji i przymusowej sterylizacji oraz do podjęcia szeregu środków w celu zapewnienia skutecznego dochodzenia w sprawie wszelkich zarzutów dotyczących przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Ze względu na transnarodowy charakter niektórych form przemocy wobec kobiet (takich jak przymusowe małżeństwa), w konwencji przyjęto „podejście transgraniczne”. Wymaga ono od państw-stron rozszerzenia ich jurysdykcji o przestępstwa popełnione za granicą przez ich obywateli, a nawet umożliwia ściganie ich rezydentów. Z drugiej strony, konwencja tworzy ramy dla większego dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla obywateli lub rezydentów stron, którzy podczas pobytu za granicą stali się ofiarami przestępstw związanych z przemocą wobec kobiet.

Konwencja zobowiązuje państwa-strony do zapewnienia, że przemoc ze względu na płeć może być uznana za formę prześladowania przy nadawaniu statusu uchodźcy lub międzynarodowej ochrony uzupełniającej kobietom, uciekającym przed gwałtem jako narzędziem wojny, okaleczaniem narządów płciowych lub przemocą domową.

Szczególne znaczenie w kontekście międzynarodowym ma fakt, że konwencja ma zastosowanie nie tylko w czasach pokoju, ale również w trakcie konfliktów zbrojnych.

Konwencja ustanawia mechanizm monitorowania w celu oceny, w jaki sposób jej postanowienia są realizowane w praktyce, oraz w celu wsparcia państw-stron. Mechanizm ten składa się z dwóch filarów: Grupy ekspertów ds. działań przeciwko przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (GREVIO), niezależnego organu eksperckiego, oraz Komitetu Stron, organu politycznego składającego się z oficjalnych przedstawicieli państw-stron konwencji.

Mechanizm monitorowania konwencji stanowi wyjątkową platformę umożliwiającą postęp zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym. Generuje on cenne dane, rady i wsparcie dzięki dogłębnej analizie różnych kontekstów krajowych oraz mobilizacji wiedzy fachowej i wymianie dobrych praktyk. Opracowując strategie rozwiązywania problemów, proces monitorowania stanowi istotne forum służące koordynacji i ustaleniu globalnego programu likwidacji przemocy wobec kobiet, którego przegląd został przedstawiony w niniejszym sprawozdaniu.

Ustanowienie proceduralnych i organizacyjnych ram działalności GREVIO

1. Mechanizm monitorowania konwencji został ustanowiony w celu oceny i poprawy wdrażania tego innowacyjnego instrumentu przez państwa-strony. Składa się on z dwóch odrębnych, ale wzajemnie powiązanych filarów: **Grupy ekspertów do spraw przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (GREVIO)**, niezależnego organu eksperckiego, oraz **Komitetu Stron**, organu politycznego złożonego z oficjalnych przedstawicieli państw stron konwencji.

A. Członkostwo

2. Mandat i wymogi dotyczące składu GREVIO są określone w art. 66 ust. 1 i 2 konwencji i szerzej objaśnione w **rezolucji Komitetu Ministrów w sprawie zasad dotyczących procedury wyboru członków GREVIO (zwanej dalej „rezolucją CM/Res(2014)43”)**. Członkowie GREVIO muszą być obywatelami różnych państw-stron konwencji. Są oni nominowani przez państwa-strony i wybierani na czteroletnią, jednokrotnie odnawialną kadencję. Skład GREVIO musi odzwierciedlać główne systemy prawne, zapewniać równowagę płci i geograficzną, jak również wielodyscyplinarną wiedzę fachową.

3. Kryteria kwalifikacji członków GREVIO oraz proces wyborczy zostały ustanowione w art. 66 ust. 5, art. 67 ust. 2 i są dalej rozwinięte w **rezolucji CM/Res(2014)43. Bezstronność i niezależność członków GREVIO w wykonywaniu swoich funkcji pozostają jedną z podstawowych zasad konwencji zapisanych w art. 66 ust. 4. Ponadto członkowie GREVIO muszą być wybierani w sposób przejrzysty, w oparciu o ich uznane kompetencje lub doświadczenie w dziedzinie przemocy wobec kobiet, równości płci i praw człowieka. Jeśli chodzi o proces wyborczy, art. 67 ust. 2 i zasada 1 rezolucji CM/Res(2014)43 stanowią, że Komitet Stron jest organem odpowiedzialnym za wybór członków GREVIO.**

4. Komitet Stron wybrał pierwszych dziesięciu członków GREVIO w dniu 5 maja 2015 r. na swoim pierwszym posiedzeniu w Strasburgu. Zgodnie z art. 66 ust. 2 konwencji ich kadencja została określona na okres od dnia 1 czerwca 2015 r. do dnia 31 maja 2019 r. Pierwszy skład GREVIO zgromadził wysoko cenionych specjalistów, znanych z szerokiej wiedzy fachowej w dziedzinie przemocy wobec kobiet, nabytej przez lata działalności na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, pomocy ofiarom, badań naukowych oraz praktyki prawniczej. Po ratyfikacji konwencji przez Niemcy w dniu 12 października 2017 r., w wyniku której liczba państw-stron wzrosła do 25, rozpoczęto procedurę mającą na celu obsadzenie pięciu dodatkowych miejsc w GREVIO. Następnie, na swoim 5. posiedzeniu w dniu 24 maja 2018 r., Komitet Stron wybrał pięciu nowych członków, których mandat rozpoczął się 1 września 2018 r. W związku z wygaśnięciem mandatu pierwszych członków GREVIO w dniu 31 maja 2019 r., na siódmym posiedzeniu Komitetu Stron, w dniu 3 maja 2019 r.³, przeprowadzono wybory dziesięciu członków GREVIO. W wyniku tych wyborów wybrano ponownie sześciu byłych i czterech nowych członków GREVIO.

5. Na pierwszym posiedzeniu w dniu 21 września 2015 r. GREVIO wybrała w głosowaniu tajnym na dwuletnie, odnawialne kadencje: Feride Acar na swoją Przewodniczącą, Rosę Logar na Pierwszą Wiceprzewodniczącą oraz Marcelinę Naudi na Drugą Wiceprzewodniczącą. Podczas 12. posiedzenia GREVIO w dniu 12 października 2017 r.⁴ w głosowaniu tajnym ponownie wybrano Feride Acar na Przewodniczącą. Na Pierwszą Wiceprzewodniczącą wybrano Marcelinę Naudi, a na Drugą Wiceprzewodniczącą Simonę Lanzoni. Pełniły one swoje funkcje od 13 października 2017 r. do 31 maja 2019 r.

6. Na szóstym posiedzeniu, w dniach 23-26 maja 2016 r., GREVIO mianowała Biljanę Brankovic i Simonę Lanzoni na sprawozdawczynie ds. równości płci.

B. Regulamin wewnętrzny

7. Zgodnie z art. 66 ust. 6, na pierwszym posiedzeniu, które odbyło się w Strasburgu w dniach 21-23 września 2015 r., GREVIO przyjęła swój regulamin wewnętrzny. W okresie, którego dotyczy niniejsze sprawozdanie, regulamin wewnętrzny GREVIO był zmieniany trzykrotnie: w lutym i październiku 2017 roku oraz w lutym 2018 roku. Zasadniczo opiera się on na praktyce innych niezależnych organów Rady Europy, monitorujących przestrzeganie praw człowieka, ale zawiera kilka innowacyjnych

3. Przegląd wyborów członków GREVIO znajduje się w załączniku 1.

4. Lista posiedzeń GREVIO znajduje się w załączniku 1.

elementów, takich jak zachęcanie parlamentów krajowych do zaangażowania się w procedurę oceny. Reguluje on funkcjonowanie GREVIO, a także specyfikę oceny i specjalnych procedur dochodzeniowych GREVIO oraz przyjmowanie ogólnych zaleceń. Ponadto określa ogólne zasady dotyczące komunikacji i ochrony osób i organizacji współpracujących z GREVIO, współpracy między GREVIO a Komitetem Stron, jak również przepisy dotyczące zawieszenia, zmian i wejścia w życie regulaminu wewnętrznego. Należy podkreślić następujące cechy regulaminu wewnętrznego GREVIO.

1) Zasady ogólne (zasady 1-27)

8. Członkowie GREVIO są zobowiązani do wykonywania swoich funkcji w sposób bezstronny i niezależny (zasada 2). Posiedzenia GREVIO odbywają się w jego siedzibie w Strasburgu, ale GREVIO może także postanowić, że posiedzenia odbędą się w innym miejscu (zasada 13 ust. 1 i 2). W okresie, którego dotyczy niniejsze sprawozdanie, **GREVIO odbyła łącznie 17 posiedzeń, z których dwa miały miejsce poza Strasburgiem.** W celu zachowania poufności posiedzenia GREVIO odbywają się przy drzwiach zamkniętych, chyba że postanowiono inaczej (zasada 17 regulaminu). Decyzje są zazwyczaj podejmowane w drodze konsensusu. Jeżeli wymagane jest głosowanie, decyzje GREVIO podejmowane są większością głosów obecnych członków (zasada 24). Lista decyzji przyjętych podczas posiedzenia jest następnie podawana do publicznej wiadomości, aby zapewnić przejrzystość pracy GREVIO (zasada 25).

9. Mając na uwadze zapewnienie ścisłej współpracy między GREVIO a Komitetem Stron, przewodniczący GREVIO spotyka się regularnie z Komitetem Stron, aby na bieżąco informować go o rozwoju sytuacji. Przewodniczący Komitetu Stron może być również zapraszany na posiedzenia GREVIO (zasada 26).

2) Relacje GREVIO z parlamentami (zasady 55-60)

10. Jako pionierski międzynarodowy traktat dotyczący praw człowieka, konwencja jest jedynym instrumentem prawnym, który w art. 70 przyznaje parlamentom, zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, szczególną rolę monitorującą. Aby nadać temu przepisowi wymiar praktyczny, regulamin wewnętrzny GREVIO określa sposoby, za pomocą których GREVIO może uwzględnić perspektywę parlamentów w ocenie wdrażania konwencji (zasady 55-60). GREVIO może na przykład zachęcać państwa-strony do podjęcia dialogu ze swoimi parlamentami w trakcie przygotowywania sprawozdania w odpowiedzi na kwestionariusz (zasada 55). GREVIO może również zdecydować się na spotkanie z parlamentarzystami podczas wizyt krajowych przeprowadzanych w ramach pierwszej procedury oceny (zasada 56). **W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem pięć wizyt przeprowadzonych przez GREVIO (w Albanii, Austrii, Monako, Portugalii i Czarnogórze) obejmowało spotkania z parlamentarzystami krajowymi.**

11. Po przyjęciu sprawozdania GREVIO może zwrócić się do parlamentów, w ramach swojego mandatu i za pośrednictwem odpowiednich kanałów, o podjęcie działań wynikających z jej sprawozdania i wniosków (zasada 57). Niezwykle ważne jest zatem zapewnienie przekazywania sprawozdań GREVIO parlamentom krajowym, o co GREVIO regularnie zwraca się do państw-stron wraz z wnioskiem o przetłumaczenie na ich języki urzędowe (zasada 59). W sprawozdaniu przyjętym w

2019 r. przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (PACE)⁵ podkreślono aktywną rolę, jaką parlamenty krajowe odgrywają w procesie monitorowania konwencji. W ciągu ostatnich lat powołano nowe komisje parlamentarne (we Włoszech, Portugalii i Turcji), a istniejące (w Albanii) przyjęły plany działania w celu monitorowania i wspierania wdrażania konwencji na szczeblu krajowym.

C. Zasoby ludzkie i finansowe

12. W celu zapewnienia sprawnego działania mechanizmu monitorowania konwencji, GREVIO i Komitet Stron są wspierane przez Sekretariat składający się z Sekretarza Wykonawczego i innych pracowników mianowanych przez Sekretarza Generalnego Rady Europy. Sekretariat został utworzony w 2014 r. i obecnie stanowi część Departamentu ds. Godności Ludzkiej i Równości Płci w Dyrekcji Generalnej na rzecz Demokracji (DGII). W odpowiedzi na rosnącą liczbę ratyfikacji konwencji i związany z tym wzrost obciążenia pracą w kwietniu 2016 r. liczba pracowników sekretariatu kategorii A została zwiększona z dwóch do trzech, a następnie w kwietniu 2019 r. do czterech (nie licząc Sekretarza Wykonawczego). W Sekretariacie zatrudnionych jest również dwóch pracowników kategorii B.⁶ GREVIO pragnie bardzo serdecznie podziękować wszystkim osobom, które pracowały i obecnie pracują w Sekretariacie, za ich wkład i wsparcie.

13. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem środki finansowe przeznaczone na działalność operacyjną GREVIO umożliwiły zakończenie 13 procedur oceny. Pokryły one koszty poszczególnych etapów procedury, w tym wizyt ewaluacyjnych, a także publikacji i rozpowszechniania sprawozdań GREVIO. Dzięki temu GREVIO i Komitet Stron mogły przedstawić wysokiej jakości wyniki w obu oficjalnych językach Rady Europy. Umożliwiły one również członkom GREVIO i Sekretariatowi przedstawienie konwencji i prac GREVIO w zakresie jej monitorowania na konferencjach, okrągłych stołach, posiedzeniach i szkoleniach w Strasburgu i za granicą. Aktywność ta jest niezbędna dla poprawy komunikacji na temat działalności GREVIO, promowania ratyfikacji i zachęcania do zaangażowania się w funkcjonowanie mechanizmu monitorowania konwencji.

14. Należy podkreślić, że zadania GREVIO są realizowane zgodnie z wysokimi standardami wytyczonymi przez inne mechanizmy monitorujące Rady Europy. Pierwsze wyniki pracy GREVIO będą świadczyć o jego reputacji i wiarygodności. W związku z tym istotne jest, by mechanizm monitorowania konwencji stambulskiej w przyszłości nadal dysponował odpowiednimi zasobami ludzkimi i finansowymi, które będą odpowiadały zwiększającemu się rozmiarowi jego działalności i odzwierciedlały jego priorytetowy dla Rady Europy charakter. W związku z tym GREVIO ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje inicjatywy mające na celu zagwarantowanie, że państwa niebędące stronami konwencji stambulskiej przystępując do niej przyczynią się do finansowania mechanizmu jej monitorowania. GREVIO pragnie również podziękować państwom członkowskim, które wspierały jej prace poprzez dobrowolne wpłaty, stypendia i inne programy oraz zachęcić państwa do udzielania dalszego wsparcia, w tym w stosownych przypadkach w formie oddelegowania pracowników.

5. PACE (2019) The Convention on violence against women: achievements and challenges, Doc. 14908, 8 czerwca, Strasburg: PACE.

6. Lista członków Sekretariatu od września 2015 r. do maja 2019 r. znajduje się w załączniku nr 5.

Metody pracy GREVIO

A. Procedura oceny bazowej

15. Zgodnie z art. 68 ust. 3 konwencji i zasadą 30 regulaminu wewnętrznego, GREVIO rozpoczęła pierwszą (bazową) procedurę oceny w 2016 roku. Obejmuje ona całą konwencję, z wyjątkiem rozdziału VIII, i składa się z kompleksowej analizy stanu przestrzegania jej przepisów przez państwa strony. Proces oceny każdego z państw-stron, od pierwszego przekazania kwestionariusza (zob. lit. b. poniżej) do publikacji ustaleń GREVIO w sprawozdaniu z oceny bazowej, może trwać do 18 miesięcy. Procedura oceny bazowej składa się z kilku etapów, z których każdy umożliwia GREVIO uzyskanie istotnych informacji, na których może oprzeć swoje sprawozdanie.

16. Aby utrzymać tempo prowadzonych procedur oceny, mając na uwadze ograniczone zasoby finansowe i ludzkie oraz wzrost liczby państw stron, na 13. posiedzeniu w Strasburgu w dniach 20-23 lutego 2018 r. podjęto decyzję o dostosowaniu metod pracy GREVIO. Na przykład, zamiast rozpatrywać sprawozdanie danego państwa-strony z jego przedstawicielami na posiedzeniu GREVIO w Strasburgu, GREVIO postanowiła rozpatrywać sprawozdania państw przewidziane w art. 68 ust. 3 konwencji podczas otwierających wizyty ewaluacyjne posiedzeń okrągłego stołu z wysokimi rangą przedstawicielami państwa. Spotkania przy okrągłym stole inaugurujące kolejne wizyty ewaluacyjne, zostały uznane przez wszystkich rozmówców za bardzo przydatne ze względu na ich inkluzywne podejście.

17. Główne etapy procedury oceny bazowej są następujące:

- ▶ **Raportowanie do GREVIO i zbieranie informacji:** Oczekuje się, że umawiająca się strona poddana przeglądowi przedstawi Sekretarzowi Generalnemu

Rady Europy sprawozdanie oparte na kwestionariuszu bazowym GREVIO. Sprawozdanie to zawiera informacje na temat istniejących środków prawnych i politycznych objętych zakresem stosowania konwencji. GREVIO może ponadto otrzymywać poufne informacje od organizacji społeczeństwa obywatelskiego i krajowych instytucji zajmujących się ochroną praw człowieka. GREVIO analizuje również wszystkie inne dostępne źródła, w szczególności prace innych właściwych regionalnych i międzynarodowych organów traktatowych.

- ▶ **Rozpatrzenie sprawozdania państwa i innych informacji podczas wizyty ewaluacyjnej:** Mając na celu dogłębne zrozumienie wysiłków podjętych w celu realizacji postanowień konwencji, GREVIO postanowiła na pierwszym posiedzeniu przeprowadzić wizyty ewaluacyjne u wszystkich stron poddanych pierwszej, bazowej procedurze oceny. Wizyta ewaluacyjna umożliwi GREVIO spotkanie się ze wszystkimi właściwymi przedstawicielami państw, w tym, w stosownych przypadkach, na szczeblu regionalnym i lokalnym, a także stwarza możliwość wymiany informacji z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności z organizacjami zajmującymi się prawami kobiet i podmiotami zapewniającymi specjalistyczne usługi wsparcia. Otwierające wizytę spotkanie okrągłego stołu z wysokimi rangą przedstawicielami państwa pozwala GREVIO na rozpatrzenie raportu krajowego zgodnie z art. 68 ust. 3 konwencji.
- ▶ **Przygotowanie pierwszego projektu sprawozdania z oceny bazowej:** Projekt sprawozdania zawierający ustalenia i wnioski GREVIO z procedury oceny jest sporządzany przez wyznaczonych sprawozdawców przy wsparciu Sekretariatu, a następnie zatwierdzany przez GREVIO na posiedzeniu plenarnym. Projekt sprawozdania jest traktowany jako poufny i przesyłany danemu państwu-stronie w celu przekazania uwag, które zostaną uwzględnione przy sporządzaniu sprawozdania końcowego, jeżeli zostały przedłożone w terminie określonym przez GREVIO.
- ▶ **Przygotowanie i przyjęcie sprawozdania bazowego z oceny GREVIO:** Sprawozdania końcowe GREVIO przyjmowane są w drodze konsensusu lub, w przypadku braku konsensusu, większością dwóch trzecich oddanych głosów. Po przyjęciu sprawozdania z oceny bazowej jest ono wysyłane do państwa strony poddawanego ocenie w celu uzyskania końcowych uwag, które muszą zostać przedłożone GREVIO w ciągu jednego miesiąca.
- ▶ **Publikacja i rozpowszechnianie sprawozdania z oceny bazowej GREVIO:** Wraz z wszelkimi ostatecznymi uwagami przedstawionymi przez państwo stronę poddaną przeglądowi, pierwsze sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO jest podawane do publicznej wiadomości, a następnie przekazywane Komitetowi Stron.
- ▶ **Zalecenia Komitetu Stron:** Zgodnie z art. 68 ust. 12 konwencji i zasadą 2 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, Komitet Stron może przyjmować, na podstawie sprawozdania i wniosków GREVIO, zalecenia skierowane do państwa strony dotyczące środków, jakie należy podjąć w celu wdrożenia wniosków GREVIO, w razie potrzeby ustalając datę przedstawienia informacji na temat stanu ich wdrożenia oraz dążąc do promowania współpracy z państwem w celu właściwego wdrożenia konwencji.

B. Kwestionariusz

18. Potrzeba oparcia procesu monitorowania konwencji przez GREVIO na standardowym kwestionariuszu wynika z konwencji (art. 68 ust. 1). GREVIO przyjęła kwestionariusz na potrzeby cyklu oceny bazowej w dniu 11 marca 2016 r., czyli niecałe sześć miesięcy po pierwszym posiedzeniu zorganizowanym we wrześniu 2015 r. Głównym celem GREVIO było nadanie odpowiedniego wymiaru poszczególnym postanowieniom konwencji poprzez opracowanie znormalizowanego podejścia do przeglądu ich wdrażania. Innym wiodącym celem było uniknięcie powielania prac innych organów monitorujących. W kwestionariuszu GREVIO podkreślono zatem innowacyjne aspekty konwencji, takie jak m.in. nacisk **na zintegrowane podejście, konieczność unikania wtórnej wiktyimizacji kobiet, dostęp ofiar do wymiaru sprawiedliwości oraz wzmocnienie pozycji kobiet**. Ponadto GREVIO zwraca się do państw-stron o dostarczenie aktualnych, **międzysektorowych danych statystycznych**, w szczególności wszelkich dostępnych danych administracyjnych i sądowych z podziałem na płeć, wiek i rodzaj przemocy, a także na związek ofiary ze sprawcą, położenie geograficzne i wszelkie inne istotne czynniki (np. niepełnosprawność).

19. W okresie objętym tym sprawozdaniem, w odpowiedzi na prośby wysłane do właściwych państw-stron⁷, GREVIO otrzymała **15 sprawozdań państwowych**. Nie odnotowano znaczących opóźnień w tym procesie, a wszystkie sprawozdania państw zostały opublikowane na stronie internetowej konwencji zgodnie z zasadą 33 ust. 6 regulaminu wewnętrznego GREVIO.

C. Wizyty ewaluacyjne

20. Na mocy konwencji GREVIO może przeprowadzać wizyty ewaluacyjne na terytorium państwa poddawanego przeglądowi, jeżeli konieczne jest zebranie dodatkowych informacji w celu monitorowania wdrażania konwencji. Przyjmując swój regulamin wewnętrzny, GREVIO postanowiła uwzględnić wizytę na miejscu jako obowiązkowy etap pierwszej podstawowej procedury oceny (zasada 39 ust. 1). Ze względu na złożoność monitorowania wdrażania konwencji jako całości, GREVIO uznała ten dodatkowy etap za niezbędny do przeprowadzenia wstępnej oceny państwa. Umożliwia on głębsze zrozumienie obowiązujących ram normatywnych, ich wdrożenie w praktyce oraz cenną, bezpośrednią wymianę informacji z przedstawicielami państwa i innych instytucji na temat luk i wyzwiań. Jest to również okazja dla GREVIO do wizytacji miejsc, w których są świadczone usługi na rzecz ofiar, takich jak schroniska dla ofiar przemocy domowej, punkty doradztwa, centra kryzysowe dla ofiar gwałtów lub inne rodzaje usług specjalistycznych. GREVIO może również złożyć wnioski o wizytę w ośrodkach przyjmujących uchodźców lub osoby ubiegające się o azyl, aby ocenić poziom wdrożenia przez państwa art. 60 i 61 konwencji. Ponadto znaczącą część programu wizyty stanowią spotkania z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego działającymi w dziedzinie przemocy wobec kobiet (organizacje pozarządowe, prawnicy, pracownicy naukowcy, dziennikarze) oraz innymi istotnymi rozmówcami, takimi jak rzecznicy praw obywatelskich i/lub krajowe instytucje praw człowieka.

7. Austria, Monako, Dania, Albania, Turcja, Czarnogóra, Portugalia, Szwecja, Francja, Finlandia, Serbia, Holandia, Włochy, Hiszpania, Belgia.

21. Na szóstym posiedzeniu (23-25 maja 2016 roku) GREVIO przyjęła wewnętrzne wytyczne dotyczące wizyt i relacji z mediami podczas wizyt, oferując cenne wskazówki swoim członkom. Te poufne wytyczne mają być „żywym dokumentem”, mogącym rozwijać się w oparciu o doświadczenia zdobyte przez GREVIO.

22. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem GREVIO przeprowadziła trzynastą wizyt ewaluacyjnych⁸. Ich czas trwania wahał się od 3 do 8 dni, w zależności od wielkości badanego kraju. W 2016 r. GREVIO przeprowadziła bazowe wizyty ewaluacyjne w Austrii i Monako, a następnie w 2017 r. w Albanii, Danii, Turcji i Czarnogórze. W 2018 r. zorganizowano cztery wizyty ewaluacyjne: w Szwecji, Portugalii, Finlandii i Francji, a na początku 2019 r. kolejne trzy: w Serbii, Holandii i we Włoszech.

D. Inne źródła informacji

23. Oczekuje się, że dołączając do grona międzynarodowych i regionalnych organów monitorujących, GREVIO w swoich pracach uwzględni, w miarę możliwości, informacje udostępniane dla i przez inne organy monitorujące (art. 68 ust. 6 konwencji). Ponadto może zwrócić się do tych organów o przekazanie informacji na temat przedstawionych im skarg i ich wyników lub wszelkich innych informacji związanych z wdrażaniem konwencji w państwach stronach (art. 68 ust. 8).

24. GREVIO zgromadziła informacje pochodzące od różnych organów i instrumentów systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), w tym Konwencji ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW), Konwencji ONZ o prawach dziecka (CRC), Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (CRPD), Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR), Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) oraz Specjalnego Sprawozdawcy ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków. GREVIO konsultowała się również z organami Unii Europejskiej, takimi jak Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), Instytut UE ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) oraz korzystała z badań zamówionych przez Komisję Praw Kobiet i Równouprawnienia Parlamentu Europejskiego (FEMM). GREVIO może również uwzględniać informacje i sprawozdania innych organizacji europejskich, takich jak Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE). Ponadto GREVIO wzięła pod uwagę informacje pochodzące od Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ECHR), Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy (PACE), Komisarza Praw Człowieka, Europejskiej Komisji Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI), Komisji ds. Równości Płci (GEC) i innych organów Rady Europy opartych na traktatach, takich jak Grupa Ekspertów do spraw działań przeciwko handlowi ludźmi (GRETA), Komitet Stron Konwencji o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (Komitet Lanzarote), Europejski Komitet Praw Społecznych oraz Europejski Komitet Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT).

8. Austria, Monako, Albania, Dania, Turcja, Czarnogóra, Portugalia, Szwecja, Finlandia, Francja, Serbia, Holandia, Włochy.

25. GREVIO analizuje również informacje publikowane przez europejskie sieci organizacji pozarządowych (np. *Women Against Violence Europe (WAVE)*, *European Women's Lobby*, *End FGM Network*, *the Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM)*) oraz krajowe organizacje pozarządowe, działające w dziedzinie przemocy wobec kobiet. GREVIO zwraca również uwagę na publikacje i badania innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, środowisk akademickich i praktyków. Ten skrupulatny przegląd dostępnych informacji stanowi solidną podstawę do przeprowadzenia bazowych wizyt ewaluacyjnych i opracowania sprawozdań bazowych.

E. Wkład społeczeństwa obywatelskiego w procedurę oceny

26. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności niezależne organizacje zajmujące się prawami kobiet, są ważnym źródłem informacji dla GREVIO. GREVIO utrzymuje bliskie związki z organizacjami pozarządowymi mającymi istotne znaczenie dla któregokolwiek z postanowień objętych konwencją. To integracyjne podejście jest przewidziane w art. 68 ust. 5 konwencji. Na tej podstawie GREVIO ukształtowała praktykę docierania do krajowych i regionalnych organizacji pozarządowych i ich sieci, zapraszając je do udziału w procedurze oceny poprzez przedstawianie informacji na temat wdrażania konwencji. Informacje te mogą być przekazywane w formie „sprawozdań pomocniczych” (*shadow reports*) lub „sprawozdań alternatywnych” i mogą być opracowywane na podstawie kwestionariusza GREVIO dla państw-stron poddawanych ocenie.

27. Dzięki tym sprawozdaniom organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą dzielić się swoim doświadczeniem, które często polega na świadczeniu specjalistycznych usług wsparcia, w tym doradztwa i reprezentacji prawnej. Ta dogłębna wiedza na temat wdrażania prawa i polityki w praktyce stanowi istotny wkład w procedurę oceny - zarówno przy planowaniu wizyty ewaluacyjnej, jak i przy sporządzaniu sprawozdania.

28. GREVIO traktuje informacje otrzymane od społeczeństwa obywatelskiego jako poufne, z wyjątkiem informacji przedłożonych oficjalnie w formie sprawozdań pomocniczych lub alternatywnych, które zostaną opublikowane na żądanie.

F. Zastrzeżenia

29. Możliwość składania przez państwa-strony zastrzeżeń do konwencji jest ściśle uregulowana w art. 78 konwencji. Na mocy tego artykułu zastrzeżenia mogą być składane wyłącznie w odniesieniu do następujących postanowień konwencji:

- ▶ Artykuł 30 ust. 2 dotyczący **odszkodowania od państwa**;
- ▶ Artykuł 44 ust. 1e, 3 i 4 odnoszący się do **jurysdykcji**;
- ▶ Artykuł 55 ust. 1 dotyczący **postępowań ex parte i ex officio** oraz **tylko w odniesieniu do drobnych przestępstw**;
- ▶ Artykuł 58 dotyczący **przedawnienia** w odniesieniu do przestępstw z art. 37 (małżeństwo przymusowe), art. 38 (okaleczenie żeńskich narządów płciowych) i art. 39 (przymusowa aborcja i przymusowa sterylizacja);
- ▶ Artykuł 59 dotyczący prawa ofiar-migrantek do **odrębnego statusu pobytu**.

30. Ponadto państwa-strony mogą zastrzec sobie prawo do wprowadzenia, w miejsce sankcji karnych, **sankcji niemających charakteru karnego** za zachowania, o których mowa w art. 33, dotyczącym przemocy psychicznej i art. 34, dotyczącym stalkingu.

31. Aby promować jednolitość w realizacji przez państwa-strony ich zobowiązań, konwencja zachęca je do rozważenia wycofania lub przeglądu zastrzeżeń. Oprócz stworzenia możliwości wycofania zastrzeżeń przez państwa-strony w dowolnym momencie w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy (art. 78 ust. 4), art. 79 ogranicza okres ważności zastrzeżeń (5 lat od dnia wejścia w życie konwencji w odniesieniu do danej strony) oraz poddaje je systemowi obowiązkowego przedłużenia ważności (art. 79 ust. 1 i 2).

32. Ponadto konwencja przewiduje, że każde państwo-strona, które zgłosiło zastrzeżenie, ma obowiązek przedstawić GREVIO wyjaśnienia dotyczące przyczyn uzasadniających jego kontynuację, przed jego odnowieniem lub na wniosek (art. 79 ust. 3).

33. Do maja 2019 roku 21 państw-stron złożyło zastrzeżenia do konwencji (zob. tabela 1).

34. Należy zauważyć, że deklaracja złożona przez Rzeczpospolitą Polską po ratyfikacji w kwietniu 2015 r., stwierdzająca, że będzie ona stosować konwencję „zgodnie z zasadami i przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”, wywołała sprzeciw wielu państw-stron (Austrii, Finlandii, Holandii, Norwegii, Szwecji i Szwajcarii), które uważają, że deklaracja ta może być równoznaczna z zastrzeżeniem.

35. Podczas procedury oceny GREVIO bierze pod uwagę, czy państwa zastrzegły sobie prawo do niestosowania postanowień konwencji lub stosowania ich tylko pod pewnymi warunkami, i odpowiednio dostosowuje swoją ocenę. Jednocześnie procedura oceny stanowi dla GREVIO okazję do nawiązania dialogu z ocenianymi państwami na temat wpływu zastrzeżeń na ich reagowanie na przemoc wobec kobiet

Tabela 1. Zastrzeżenia zgłoszone przez strony konwencji na dzień 31 maja 2019 r.

	Art. 30 ust. 2 (odszkodowanie od państwa)	Art. 44 (1.e, 3 i 4) (jurysdykcja)	Art. 55 (1) (postępowanie ex-parte i z urzędu)	Art. 58 (przedawnienie)	Art. 59. (status pobytu)	Art. 33 i 44 (sankcje niemające charakteru karnego za przestępstwa określone w art. 37, 38 i 39)
Andora	X					
Chorwacja	X					
Cypr	X	X			X	
Czechy		X				
Dania		X				X (w odniesieniu do art. 34)
Finlandia			X			
Francja		X				

	Art. 30 ust. 2 (odszkodo- wanie od państwa)	Art. 44 (1.e, 3 i 4) (jurysdykcja)	Art. 55 (1) (postępowanie ex-parte i z urzędu)	Art. 58 (przedaw- nienie)	Art. 59. (status pobytu)	Art. 33 i 44 (sankcje niemają- jące charakteru karnego za przestępstwa określone w art. 37, 38 i 39)
Gruzja	X					
Niemcy					X	
Grecja		X				
Irlandia	X	X				
Łotwa			X			
Malta	X	X			X	
Monako	X	X			X	
Macedonia Północna	X	X	X		X	
Polska	X	X	X	X		
Rumunia	X	X	X	X	X	X
Serbia	X	X				
Słowenia	X	X	X	X	X	
Szwecja		X		X		
Szwajcaria		X	X		X	

36. Przykładowo, Dania zgłosiła zastrzeżenie do art. 34 (sankcje niemające charakteru karnego za stalking) i oferuje ochronę nękanym ofiarom na podstawie duńskiej ustawy o nakazach ochronnych. W świetle dużej liczby naruszeń i możliwości stosowania wyjątków od zakazów kontaktowania się w przypadku komunikacji w sprawie dzielonych obowiązków rodzicielskich, GREVIO zakwestionowała poziom skuteczności takiego systemu nakazów ochronnych, jak również odstrasżający charakter sankcji innych niż karne, zachęcając władze do przeanalizowania i odniesienia się do przyczyn leżących u podstaw dużej liczby naruszeń tych nakazów.

37. W swoim sprawozdaniu dla GREVIO władze Monako wyjaśniły, że ich zastrzeżenie do art. 59 dotyczącego odrębnych zezwoleń na pobyt dla migrantek odzwierciedla „specyficzny charakter prawa pobytu przyznawanego w Monako, zgodnie z którym posiadanie małżonka pochodzącego z Monako nie ma bezpośredniego wpływu na prawo do zezwolenia na pobyt”. GREVIO zauważyła jednak, że w praktyce, w przypadku rozwiązania małżeństwa lub związku, cudzoziemka może być narażona na ryzyko niemożności przedłużenia zezwolenia na pobyt, jeśli nie będzie dysponowała dowodami na posiadanie wystarczających środków finansowych. W związku z tym GREVIO wezwała Monako do egzekwowania postanowień dotyczących prawa pobytu i odnowienia zezwolenia na pobyt w ten sposób, aby uwzględnić trudności, zwłaszcza finansowe, jakie mogą napotkać cudzoziemki będące ofiarami przemocy, gdy nie dysponują już one środkami finansowymi współmałżonka lub partnera.

Część tematyczna: pierwsze tendencje i wyzwania wynikające z procesu monitorowania państw

38. W okresie objętym przeglądem, GREVIO opublikowała pierwsze oceny bazowe dotyczące Albanii, Austrii, Danii, Monako, Czarnogóry, Portugalii, Szwecji i Turcji. Przeprowadzono również ewaluacje na miejscu dotyczące Finlandii, Francji, Włoch, Holandii i Serbii. Jak wskazano wcześniej, w sprawozdaniach z oceny dokonano ewaluacji realizacji konwencji przez państwa-strony, z uwzględnieniem ram normatywnych, a także polityki i praktyk stosowanych przez państwa. Rosnący zbiór sprawozdań wskazuje, że konwencja wywarła już wymierny i pozytywny wpływ. Z jednej strony doprowadziła do tego, że przemoc ze względu na płeć znalazła się na pierwszym planie debaty publicznej i zwiększyła świadomość ofiar i społeczeństwa co do pilnej potrzeby jej zwalczania. Wprowadziła również w wielu krajach wyższe standardy legislacyjne i polityczne. Dzięki wizytom ewaluacyjnym w państwach-stronach jasne jest również, że konwencja jest niezwykle dobrze postrzegana zarówno przez organizacje kobiece, stowarzyszenia ofiar, jak i władze państw. Jest ona traktowana jako punkt odniesienia, który rzuca potrzebne światło na legislacyjne i praktyczne środki niezbędne do zapobiegania przemocy wobec kobiet, ochrony ofiar i ścigania sprawców.

39. Z drugiej strony, sprawozdania z oceny wskazują, że niewystarczający przydział środków, brak skoordynowanego i systematycznego podejścia, jak również ciągłe

i celowe rozpowszechnianie i utrwalanie błędnych przekonań na temat konwencji nadal stoją na przeszkodzie jej pełnej integracji i skutecznej implementacji w państwach-stronach.

A. Niedociągnięcia i wyzwania związane z wdrażaniem postanowień konwencji

40. W państwach takich jak Albania⁹, Dania¹⁰ i Finlandia¹¹, GREVIO skrytykowała **neutralne pod względem płci podejście przepisów prawnych i dokumentów strategicznych dotyczących przemocy domowej**. Choć w art. 3 konwencji zawarto neutralną pod względem płci definicję przemocy domowej, która obejmuje zarówno ofiary, jak i sprawców obu płci, to jednak wyraźnie stwierdzono w niej, że przemoc domowa dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu, a zatem jest formą przemocy, która jest wyraźnie uwarunkowana płcią. Neutralne pod względem płci podejście przyjęte przez państwa-strony nie uwzględnia szczególnych doświadczeń kobiet, które znacznie różnią się od doświadczeń mężczyzn, utrudniając tym samym ich skuteczną ochronę. Takie podejście odwraca uwagę od utrzymujących się wyzwań w zakresie bezpieczeństwa kobiet i dzieci, które są w głównej mierze ofiarami przemocy domowej ze strony sprawców płci męskiej.

41. Poza tym podejście neutralne pod względem płci nie uznaje przemocy domowej za mechanizm społeczny, który pomaga utrzymać kobiety w pozycji podrzędnej w stosunku do mężczyzn, niwelując kładziony przez konwencję nacisk na potrzebę kompleksowego, całościowego podejścia i skoordynowanej polityki w celu skutecznego zwalczania przemocy wobec kobiet.

42. Ponadto tam, gdzie przemoc domowa jest definiowana i kryminalizowana na szczeblu krajowym, niestety nie zawsze wychwytywane są wszystkie jej przejawy. Na przykład w Portugalii¹² i Austrii¹³ definicje przemocy domowej nie obejmowały przemocy ekonomicznej, zgodnie z wymogami art. 3b konwencji.

43. Dodatkowym, pojawiającym się często punktem wspólnym jest **niewystarczająca alokacja zasobów finansowych i ludzkich na realizację zintegrowanych polityk, środków i programów zapobiegania i zwalczania wszelkich form przemocy objętych konwencją**. Dotyczy to w szczególności wsparcia finansowego ze strony państwa dla specjalistycznych usług wsparcia oraz organizacji pozarządowych działających w tej dziedzinie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, zgodnie z art. 8 konwencji. Może to wskazywać na ograniczony stopień zaangażowania państw w zapewnienie kompleksowego i skoordynowanego podejścia do zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet. W związku z tym należy zająć się tą kwestią w sposób priorytetowy.

44. Bez względu na wielce pożądane inicjatywy podejmowane w państwach stronach (patrz poniżej), w ramach opracowywania zintegrowanych polityk

9. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii](#), pkt 8, s. 13.

10. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Danii](#), pkt 6, s. 13.

11. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Finlandii](#), pkt 4-5, s. 10-11.

12. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 8, s. 11.

13. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii](#), pkt 8, s. 13.

dotyczących przemocy wobec kobiet poprzez przyjęcie krajowych planów działania, GREVIO zauważyła, że w wielu przypadkach **krajowe plany działania składały się z inicjatyw opartych na projektach. Inicjatywy te były ograniczone w czasie i dlatego nie sprzyjały budowaniu trwałego, kompleksowego i całościowego podejścia do problemu oraz nie zapewniały zintegrowanych polityk strukturalnych, mających na celu rozwiązanie problemu przemocy wobec kobiet.** Co ważniejsze, krajowe plany działania nie zawsze odnoszą się do wszystkich form przemocy wobec kobiet lub też pewne formy przemocy są w nich przedkładane nad inne. Jako takie, rzadko oferują one kompleksowy zestaw środków dotyczących więcej niż jednej formy przemocy. Prowadzi to do rozdrobnienia podejścia i utrudnia całościową realizację konwencji.

45. Zgodnie z art. 7 konwencji państwa są zobowiązane do opracowania kompleksowej i skoordynowanej ogólnopaństwowej polityki w zakresie środków zapobiegania i zwalczania wszelkich form przemocy objętych konwencją oraz zapewnienia skutecznej współpracy wielu instytucji w zakresie wdrażania takiej polityki (w tym instytucji rządowych, parlamentów krajowych, lokalnych i regionalnych, krajowych instytucji praw człowieka i społeczeństwa obywatelskiego). Ponadto art. 10 stanowi, że takie polityki powinny być skoordynowane, wdrażane, monitorowane i oceniane przez jedną lub więcej instytucji koordynujących. Wiele krajowych instytucji koordynujących posiada jednak ograniczony mandat i niewystarczające uprawnienia. Inne borykają się z trudnościami w realizacji swoich celów z powodu braku wystarczających i/lub dedykowanych zasobów finansowych i ludzkich. W związku z tym GREVIO stwierdziła, że mechanizmy zapewniające skuteczną koordynację zintegrowanych polityk, środków i programów zaangażowanych podmiotów nie są zazwyczaj wystarczająco solidne. W swoich sprawozdaniach GREVIO przedstawiła interpretację tych postanowień konwencji wyjaśniając, że rola organu koordynującego powinna zostać przypisana jednemu lub kilku w pełni „zinstytucjonalizowanym podmiotom”, o jasno określonym mandacie, uprawnieniach i kompetencjach oraz wyposażonym w niezbędne zasoby ludzkie i finansowe. Wyjaśniła również, że monitorowanie i ocenę polityki najlepiej jest powierzyć jednemu lub kilku odrębnym organom, aby zapewnić obiektywność takiej oceny.

46. GREVIO stwierdziła, że mechanizmy wprowadzone w krajach objętych przeglądem nie spełniają tych standardów. W państwach, w których organy koordynujące przybierają formę międzyresortowego komitetu ad hoc (tj. w Austrii¹⁴ i Danii¹⁵), struktury te nie są wystarczająco zinstytucjonalizowane; ich mandaty nie są jasno określone i nie są wyposażone we własny budżet i personel. Z drugiej strony, w Albanii¹⁶, mimo że organ koordynujący ma umocowanie instytucjonalne, jego czysto doradcza rola i niewystarczające uprawnienia decyzyjne ograniczają jego zdolność do skutecznego wykonywania funkcji instytucji koordynującej oraz do zapewnienia zaangażowania ze strony politycznych organów decyzyjnych. GREVIO stwierdziła również, że organizacje pozarządowe nie są systematycznie

14. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii](#), pkt 34-39, s. 19.

15. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Danii](#), pkt 34-39, s. 19.

16. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii](#), pkt 33-36, s. 21.

angażowane w opracowywanie i koordynację polityk, co jest sprzeczne z wymogami art. 7 ust. 3 konwencji.

47. W sprawozdaniach GREVIO podkreślono również **nieodpowiednie gromadzenie danych przez władze publiczne**. Na mocy art. 11 konwencji państwa-strony są zobowiązane do regularnego gromadzenia zdezagregowanych danych statystycznych dotyczących przypadków wszystkich form przemocy objętych zakresem konwencji, z wielu powodów, w tym w celu zapewnienia opracowania i wdrożenia polityki opartej na faktach. Wymiar sprawiedliwości, policja, opieka społeczna i służba zdrowia muszą zatem stworzyć systemy danych, które wykraczają poza wewnętrzne potrzeby rejestrowania danych przez ich odpowiednie agencje/służby i jako minimum powinny gromadzić dane dotyczące ofiar i sprawców, z podziałem na płeć, wiek, rodzaj przemocy, a także związek ofiary ze sprawcą i położenie geograficzne. Rejestrowane dane powinny również zawierać informacje na temat odsetka skazań sprawców wszystkich form przemocy wobec kobiet. Poza tym instytucje odpowiedzialne za rozpatrywanie wniosków o przyznanie statusu uchodźcy i podejmowanie decyzji w ich sprawie powinny gromadzić dane dotyczące przyznawania statusu uchodźcy na podstawie prześladowania ze względu na płeć. Ponadto w sprawozdaniach GREVIO podkreślono znaczenie gromadzenia danych dla celów monitorowania wdrażania postanowień konwencji: przykładowo, dane sądowe dotyczące prawa do opieki i widzenia małoletnich świadków są niezbędne do oceny, w jaki sposób wymogi art. 31 są uwzględniane przy określaniu prawa do opieki i widzenia.

48. Państwa-strony coraz częściej ustanawiają systemy dezagregacji danych według rodzaju przemocy, płci, wieku i stosunku sprawcy do ofiary. Jednak tylko nieliczne państwa gromadzą dane zdezagregowane na podstawie wszystkich kategorii wymienionych w poprzednim punkcie, co pozwala na uzyskanie jedynie częściowego obrazu sytuacji. Co więcej, systemy gromadzenia danych często różnią się od siebie w zależności od organu publicznego prowadzącego go i nie są zharmonizowane, co uniemożliwia identyfikowanie konkretnych przypadków, zwłaszcza w sektorze wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Ponadto żadne państwo-strona nie stworzyło systemu gromadzenia danych, który umożliwiłby rejestrowanie przypadków nadania statusu uchodźcy na podstawie prześladowania ze względu na płeć.

49. Dane zebrane przez państwa-strony wskazują na niepokojącą skalę **przemocy powodującej śmierć kobiet**. W sytuacjach, w których władze wiedziały wcześniej o narażeniu kobiety na przemoc, w razie jej śmierci rodzi się pytanie, czy ofiara mogłaby zostać uratowana, gdyby zastosowano właściwe, natychmiastowe i skuteczne środki ochrony w celu zapewnienia bezpieczeństwa. W swoich sprawozdaniach¹⁷ GREVIO zaleciła przeprowadzenie systematycznych badań takich spraw w celu zidentyfikowania ewentualnych luk systemowych w instytucjonalnej reakcji na przemoc.

50. Chociaż w wielu krajach osiągnięto postęp (zob. poniżej), to jednak **liczba specjalistycznych usług wsparcia dla ofiar przemocy wobec kobiet jest nadal niewystarczająca, a ich finansowanie niezwykle niestabilne**. W takich krajach, jak

17. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 205, s. 57.

Albania¹⁸, Dania¹⁹, Austria²⁰ i Turcja²¹, zasięg geograficzny specjalistycznych usług wsparcia jest również problematyczny, ponieważ brakuje usług wsparcia na obszarach wiejskich, co w praktyce prowadzi do wykluczenia pewnych grup ludności. Podczas gdy usługi doradcze i schroniska dla ofiar przemocy domowej są lepiej obsługiwane, usługi specjalistycznego wsparcia, które dotyczą różnych form przemocy seksualnej, są często niewystarczające. Kilka krajów, w tym na przykład Albania²², Czarnogóra²³ Monako²⁴ i Turcja,²⁵ nie utworzyło centrum kryzysowego dla ofiar gwałtów i przemocy seksualnej, zgodnie z wymogami art. 25 konwencji. GREVIO zauważyła również, że telefony zaufania utworzone w Albanii²⁶, Monako²⁷, Portugalii²⁸ i Turcji²⁹ albo nie spełniały norm przewidzianych w konwencji, w szczególności w zakresie udzielania porad dotyczących wszelkich form przemocy objętych konwencją, przez całą dobę, bezpłatnie i z zachowaniem należytej poufności, albo też nie były w pełni sprawne. Przykładowo, linia w Portugalii³⁰ nie była wyraźnie skierowana do kobiet będących ofiarami różnych innych form przemocy niż przemoc domowa, podczas gdy linia uruchomiona w Monako nie działała przez całą dobę³¹.

51. **Luki w zakresie ochrony zapewnianej kobietom będącym ofiarami przemocy domowej i ich dzieciom, w tym w kontekście decyzji o opiece i widzeniu oraz zakazu obowiązkowej mediacji w postępowaniach cywilnych**, również były konsekwentnie odnotowywane. Jedno z niedociągnięć dotyczy zapewnienia ochrony i wsparcia dla małoletnich świadków przemocy w rodzinie. Zgodnie z art. 26 konwencji, w każdym przypadku, gdy dzieci były świadkami przemocy domowej, gwałtu, molestowania seksualnego lub innych form przemocy objętych konwencją, wsparcie świadczone na rzecz bezpośrednich ofiar musi być dostosowane do potrzeb i praw dzieci (tj. doradztwo psychologiczne dostosowane do wieku). Przykładowo, w sprawozdaniu GREVIO dotyczącym Portugalii³² stwierdzono, że polityka i środki na rzecz małoletnich świadków zazwyczaj skupiają się bardziej na ich prawach procesowych w odniesieniu do ich udziału w postępowaniu karnym (przesłuchiwanie w oddzielnych pomieszczeniach) niż na zapewnieniu im wsparcia i ochrony jako ich własnych praw jako pośrednich ofiar przemocy.

52. Podobnie, we wszystkich państwach-stronach poddanych dotychczas przeglądowi nie zapewniono wystarczających środków gwarantujących bezpieczeństwo matek będących ofiarami przemocy domowej i ich dzieci w zakresie podejmowania decyzji oraz korzystania z prawa do opieki nad dziećmi

18. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii, pkt 103, s. 39.

19. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Danii, pkt 114, s. 33.

20. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii, pkt 105, s. 32.

21. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji, pkt 144, s. 54.

22. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii, pkt 109, s. 40.

23. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry, pkt 135, s. 36.

24. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Monako, pkt 86, s. 25.

25. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji, pkt 186, s. 65.

26. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii, pkt 107, s. 40.

27. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Monako, pkt 82, s. 24.

28. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii, pkt 140, s. 42.

29. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji, pkt 181, s. 64.

30. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii, pkt 140-141, s. 41.

31. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Monako, pkt 82-85, s. 24-25.

32. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii, pkt 147-148, s. 43-44.

i prawa widzenia. Państwa-strony mają tendencję do dawania pierwszeństwa domniemanemu najlepszemu interesowi dziecka, za który uważa się utrzymanie kontaktu z obojgiem rodziców za wszelką cenę, niezależnie od przemocy, której dziecko było świadkiem. Wspólne wykonywanie władzy rodzicielskiej jest na ogół utrzymywane, nawet w przypadku prawomocnego wyroku skazującego za przemoc popełnioną wobec drugiego rodzica, a odebranie władzy rodzicielskiej rodzicowi stosującemu przemoc ma miejsce wyjątkowo, pomimo utrzymywania się zagrożenia dla matki i dziecka³³.

53. Poza tym odnotowano również praktykę stosowania obowiązkowej mediacji w postępowaniach cywilnych i rozwodowych, które dotyczą kwestii opieki nad dziećmi. Na przykład, w Turcji³⁴ nie stosuje się w praktyce zakazu prowadzenia koncyliacji w sporach rodzinnych i postępowaniach rozwodowych w przypadkach, w których w przeszłości dochodziło do przemocy domowej. W Danii³⁵, w celu osiągnięcia porozumienia akceptowanego przez obie strony, wymagana jest quasi-obowiązkowa mediacja prowadzona przez administrację publiczną pomiędzy dwojgiem rodziców, którzy nie zgadzają się na ustalenia dotyczące opieki nad dzieckiem i władze. Chociaż procedura ta nie jest formalnie uznawana za proces mediacyjny, w praktyce rzadko organizuje się indywidualne spotkania dotyczące ustaleń w zakresie opieki - nawet w przypadkach, gdy rodzic ma uzasadnione powody, aby unikać spotkania z byłym partnerem, który dopuścił się nadużyć. Rodzice, którzy nie uczestniczą w spotkaniu, mogą stanąć w obliczu poważnych reperkusji, takich jak uznanie ich za niewydolnych wychowawczo.

54. Kolejną odnotowaną tendencją jest **brak odpowiedniego wdrożenia ram prawnych przewidujących środki ochrony i/lub nakazy ochronne, jak również nieodpowiednie egzekwowanie takich nakazów przez właściwe organy**. Artykuły 52 i 53 konwencji wymagają, by właściwe organy były uprawnione do stosowania szybkich środków ochrony prawnej w celu ochrony osób zagrożonych. Obejmują one zarówno nakazy doraźne dla sprawców, skutkujące usunięciem ich z domu, jak i zakazy zbliżania się lub nakazy ochrony ofiar wszelkich form przemocy objętych konwencją. Podczas gdy w państwach stronach coraz częściej pojawia się możliwość uzyskania nakazu ochrony w postaci zakazu kontaktowania się lub nakazu eksmisji, systemy prawne znacznie się różnią, podobnie jak różne są poziomy wdrożenia tych standardów i ich odpowiednie egzekwowanie. Jeśli chodzi o poszczególne systemy prawne, w Danii³⁶, Szwecji³⁷ i Finlandii³⁸ przewidziano wyjątki od nakazów ochrony w celu umożliwienia komunikacji w sprawie dzieci i korzystania z prawa do widzenia. Wyjątki te są krytykowane przez GREVIO, ponieważ celem nakazów ochrony jest zapewnienie bezpieczeństwa ofiary. Jeśli chodzi o wykonywanie nakazów ochrony w praktyce, w wielu krajach stosuje się je na niewielką skalę, ponieważ funkcjonariusze

33. Potrzeba wzięcia pod uwagę przemocy w związku jako istotnego czynnika przy decydowaniu o przyznaniu opieki nad dziećmi leży u podstaw wspólnego oświadczenia wydanego w dniu 31 maja 2019 r. przez Platformę Organizacji Narodów Zjednoczonych i regionalnych niezależnych mechanizmów ds. likwidacji dyskryminacji i przemocy wobec kobiet i praw kobiet.

34. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji](#), pkt 271-272, s. 91.

35. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii](#), pkt 183-186, s. 47-48.

36. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Danii](#), pkt 210, s. 53.

37. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Szwecji](#), pkt 228, s. 55.

38. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Finlandii](#), pkt 224, s. 54.

organów ścigania i organy sądowe często nie mają niezbędnej wiedzy na temat pozytywnych skutków takich nakazów. Jeśli chodzi o egzekwowanie nakazów ochrony/nakazów doraźnych, bardzo niewiele krajów monitoruje ich egzekwowanie za pomocą środków elektronicznych, a większość organów ścigania ucieka się do bardziej tradycyjnych praktyk, takich jak zwiększenie liczby patroli policyjnych wokół obszaru, na który nakaz został wydany.

55. GREVIO zidentyfikowała również **luki w niedyskryminacyjnym wdrażaniu postanowień konwencji (zgodnie z art. 4 ust. 3) i zauważyła brak skutecznych środków służących zaspokojeniu potrzeb kobiet z grup wrażliwych**. W sprawozdaniach z oceny podkreślono, że kobiety będące ofiarami przemocy należące do grup wrażliwych (tj. kobiety z niepełnosprawnościami, kobiety należące do mniejszości narodowych, w tym społeczności romskiej, kobiety LBT (lesbijki, biseksualistki, transseksualistki), kobiety z obszarów wiejskich, migrantki, kobiety ubiegające się o azyl i uchodźczynie, kobiety nieposiadające zezwolenia na pobyt oraz kobiety uzależnione) często napotykały na szczególne przeszkody w stosowaniu konwencji i doświadczają dyskryminacji międzysektorowej w dostępie do ochrony i pomocy. W Szwecji³⁹, mimo że wiele uwagi poświęca się walce z przemocą wobec kobiet, polityka ta nie zawsze systematycznie obejmuje grupy kobiet należące do mniejszości narodowych i innych, takich jak Sami, których sytuacja, możliwości życiowe i kontekst kulturowy znacznie różnią się od sytuacji większości kobiet. Co więcej, wiąże się to z brakiem konkretnych badań nad wskaźnikami rozpowszechnienia przemocy domowej lub seksualnej wśród tych grup oraz ogólnym brakiem świadomości władz na temat specyfiki kulturowej, ograniczeń i barier, na jakie napotykają te kobiety poszukując wsparcia. Podobne problemy można odnotować w sprawozdaniach dotyczących Turcji⁴⁰, Austrii⁴¹, Czarnogóry⁴² i Albanii⁴³ w odniesieniu do kobiet należących do innych grup wrażliwych. Jeśli chodzi konkretnie o dyskryminację w dostępie do usług wsparcia, powtarzającym się problemem są ograniczone usługi wsparcia dla kobiet nieposiadających zezwolenia na pobyt. Na przykład, w Danii⁴⁴ i Szwecji⁴⁵ wsparcie dostępne dla tych kobiet jest niezwykle ograniczone, ponieważ nie mają one dostępu do żadnych ogólnych usług socjalnych ani innych usług wsparcia, takich jak schroniska. Jak wskazuje kilka raportów GREVIO, dostęp do schronisk jest również problematyczny dla kobiet z niepełnosprawnościami i matek dzieci z niepełnosprawnościami.

56. W odniesieniu do kwestii azylowych, GREVIO konsekwentnie podkreśla **trudności, jakich doświadczają państwa-strony w zapewnieniu wrażliwych na kwestie płci procedur udzielania azylu oraz uwzględniających aspekt płci ośrodków recepcyjnych**. Zgodnie z art. 60 konwencji, procedury przyznawania statusu uchodźcy powinny umożliwiać kobietom będącym ofiarami prześladowania ze względu na płeć składanie wniosków w sposób świadomy i godny, z pomocą urzędników oraz tłumaczy tej samej płci, którzy zostali przeszkoleni w zakresie rozpoznawania

39. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Szwecji, pkt 13-16, s. 13-14.

40. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji, pkt 15-22, s. 17-19.

41. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii, pkt 106, s. 32.

42. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry, pkt 18-20, s. 14.

43. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii, pkt 16-17, s. 15-16.

44. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Danii, pkt 11, s. 14.

45. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Szwecji, pkt 16, s. 14.

szczególnych przyczyn ucieczek kobiet z kraju pochodzenia. GREVIO zauważyła, że kobiety składające wnioski o status uchodźcy są często źle poinformowane o procedurze, przysługujących im prawach, dostępnym wsparciu oraz o tym, jak wnieść sprawę do sądu. W raportach GREVIO stwierdzono, że uprzedzenia kulturowe i dotyczące płci są nadal rzeczywistością i konieczne jest szkolenie osób prowadzących sprawy o nadanie statusu uchodźcy w zakresie różnych form przemocy wobec kobiet i prześladowań ze względu na płeć. Podczas gdy pomoc prawna świadczona jest w takich krajach jak Austria⁴⁶, Finlandia⁴⁷ i Szwecja⁴⁸, kobiety ubiegające się o status uchodźcy często nie są świadome możliwości zwrócenia się o pomoc do prawnika. Co więcej, w Finlandii jakość pomocy prawnej dostępnej dla kobiet ubiegających się o status uchodźcy była szczególnie problematyczna, podobnie jak możliwość szybkiego podejmowania spraw przez prawników w ramach przyspieszonych procedur azylowych.

57. Mimo że państwa-strony podjęły wysiłki na rzecz przyjęcia coraz większej liczby osób ubiegających się o status uchodźcy, GREVIO zaobserwowała trudności w zapewnieniu ośrodków recepcyjnych uwzględniających aspekt płci. W praktyce nie zawsze zapewnia się zakwaterowanie i sanitariaty wyłącznie dla kobiet, co stwarza obawy o bezpieczeństwo kobiet samotnych, jak również dziewcząt i kobiet podróżujących z rodzinami. Doprowadziło to do wielu przypadków molestowania seksualnego, a także przemocy fizycznej i seksualnej, w tym tak jak w Szwecji, pojedynczych przypadków zabójstwa kobiet.

B. Udoskonalenia i dobre praktyki zidentyfikowane w trakcie procedury oceny bazowej

58. Na podstawie zakończonych procedur oceny bazowej i tych, które są obecnie w toku, możliwe jest określenie szeregu cennych praktyk i/lub kroków podjętych przez państwa-strony w celu poprawy wdrażania konwencji.

59. Jednym z kroków podjętych w celu poprawy wdrażania konwencji jest **kryminalizacja większej liczby form przemocy wobec kobiet oraz wprowadzenie nowych przestępstw**. Należy przypomnieć, że konwencja wymaga od państw-stron, aby uznawały za przestępstwo określone zachowania umyślne, które są równoznaczne z przemocą wobec kobiet, natomiast niekoniecznie wprowadzały nowe szczególne przepisy dotyczące tych zachowań. Jeżeli przepisy obowiązujące na szczeblu krajowym nie obejmują w wystarczającym stopniu czynów przewidzianych w konwencji, należy włączyć w ramy prawne nowe przestępstwa. Harmonizacja prawa krajowego w tej dziedzinie ułatwia działania przeciwko przestępczości na szczeblu krajowym i międzynarodowym.

60. W następstwie ratyfikacji konwencji w Albanii⁴⁹, Portugalii⁵⁰ i Czarnogórze⁵¹ wprowadzono przestępstwo uporczywego nękania (stalkingu). Nowe przestępstwo

46. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii](#), pkt 207, s. 50.

47. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Finlandii](#), pkt 251, s. 60.

48. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Szwecji](#), pkt 257, s. 61.

49. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii](#), pkt 129, s. 46.

50. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 170, s. 48.

51. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry](#), pkt 170, s. 42.

polegające na okaleczaniu żeńskich narządów płciowych zostało wprowadzone w Portugalii⁵² i Czarnogórze,⁵³ chociaż w Czarnogórze postępowanie polegające na podżeganiu, wymuszaniu lub nakłanianiu dziewczynki lub kobiety do poddania się takiej procedurze nie jest, pomimo wymogów nałożonych przez konwencję, kryminalizowane. Ponadto niedawno ustanowiono w Portugalii przestępstwo zmuszania do małżeństwa⁵⁴, natomiast przestępstwo przymusowej sterylizacji zostało wprowadzone w Czarnogórze⁵⁵.

61. GREVIO z zadowoleniem przyjęła również **zmianę przepisów dotyczących przemocy seksualnej** w coraz większej liczbie krajów, **tak, aby nie opierały się one już na podejściu opartym na przymusie, lecz odzwierciedlały podejście oparte na zgodzie**. Te zmiany prawne odbiegają od wcześniejszych, węższych definicji przestępstw seksualnych, które wymagały udowodnienia użycia przez przestępcę siły lub groźby. Zgodnie z art. 36 konwencji głównym elementem definicji przemocy seksualnej jest brak zgody udzielonej dobrowolnie przez ofiarę; art. 36 nie wymaga zatem dowodu użycia siły lub groźby przez sprawcę, ani dowodu na fizyczny lub słowny opór ofiary. Stanowisko to jest zgodne z orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w przełomowej sprawie *M.C. przeciwko Bułgarii*, w którym stwierdzono, że „sztywne podejście do ścigania przestępstw seksualnych, takie jak wymóg udowodnienia fizycznego oporu we wszystkich okolicznościach, grozi pozostawieniem niektórych rodzajów gwałtów bezkarnymi, a tym samym narażeniem na szwank skutecznej ochrony autonomii seksualnej jednostki”⁵⁶. Co więcej, art. 36 ust. 2 wymaga, by ściganie przestępstw seksualnych opierało się na kontekstowej ocenie dowodów w celu ustalenia w poszczególnych przypadkach, czy ofiara dobrowolnie zgodziła się na dany czyn seksualny. Umożliwia to rozpoznanie i uwzględnienie szerokiego wachlarza zachowań ofiar przemocy seksualnej i gwałtu.

62. Szczególnie znaczącym przykładem dobrych praktyk jest Szwecja⁵⁷. Wraz z niedawną zmianą kodeksu karnego Szwecja odeszła od podejścia wymagającego użycia siły, gróźb lub wykorzystania bezbronności ofiary jako znamion przestępstwa zgwałcenia i wykorzystywania seksualnego, na rzecz podejścia *tylko „tak” oznacza „tak”*, uznając za przestępstwo wszystkie niechciane czynności seksualne. W szczególności, Szwecja wprowadziła dwa nowe przestępstwa: „gwałt na tle niedbalstwa” i „wykorzystywanie seksualne na tle niedbalstwa”, które mają na celu egzekwowanie odpowiedzialności karnej w przypadkach, w których czynności seksualne i stosunki seksualne odbywają się bez podjęcia jakichkolwiek racjonalnych środków w celu ustalenia zgody ofiary. Dzięki tym zmianom bierność nie może być sama w sobie uważana za oznakę dobrowolnego udziału. Poprawki te zapewniają pełną zgodność szwedzkiego prawa z art. 36 konwencji i stanowią dobrą praktykę, która powinna utorować drogę do podobnych reform w innych krajach. Austria⁵⁸, Portugalia⁵⁹ i

52. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 170, s. 48.

53. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry](#), pkt 170, s. 42.

54. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 170-171, s. 48.

55. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry](#), pkt 7, s. 12.

56. Europejski Trybunał Praw Człowieka, [sprawa M.C. przeciwko Bułgarii](#) (nr 39272/98), 4 grudnia 2003 r., pkt 166.

57. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Szwecji](#), pkt 181-183, s. 45-46.

58. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii](#), pkt 140, s. 39.

59. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 173, s. 49.

Czarnogóra⁶⁰ przyjęły również nowe przepisy w celu uznania za przestępstwo czynów seksualnych popełnionych bez zgody, odchodząc od poprzednich węższych definicji przestępstw seksualnych, które wymagały udowodnienia użycia siły lub gróźb przez przestępcę. Konieczne byłyby jednak dodatkowe kroki w celu zapewnienia pełnej zgodności przepisów z konwencją. Austria⁶¹ przewiduje w szczególności przestępstwo zgwałcenia, które wymaga użycia siły, pozbawienia wolności lub zagrożenia życia lub zdrowia, jak również odrębne przestępstwo „naruszenia integralności seksualnej”. Ten nowy przepis obejmuje przypadki współżycia seksualnego lub równoważnego zachowania „wbrew woli osoby”, „w okolicznościach przymusu” lub „w następstwie aktu zastraszenia”. Chociaż stanowi to krok we właściwym kierunku, może nie pozwalać na ściganie przypadków, w których ofiara pozostaje bierna i nie wyraziła ustnie lub w inny sposób swojej woli sprzeciwu, a zatem nie zapewnia zgodności przepisów z konwencją. Podobnie Portugalia⁶² zmieniła swoje przepisy karne dotyczące przymusu seksualnego i gwałtu, tak by obejmowały one akty seksualne popełnione bez użycia przemocy lub gróźb oraz bez stłumienia zdolności ofiary do oporu. Niemniej jednak GREVIO zauważyła w swoim sprawozdaniu, że sformułowania użyte przy określeniu znamion tych przestępstw seksualnych (termin „przymus”) nie są wystarczające, by oderwać się od długotrwałej praktyki portugalskich sądów i wymagać od ofiary dowodu oporu w celu skazania sprawcy.

63. Jak wskazano wcześniej, art. 7 konwencji zobowiązuje do prowadzenia wszechstronnej i skoordynowanej polityki obejmującej wiele środków, które powinny być wdrażane przez różne podmioty i które, jako całość, stanowią kompleksową odpowiedź na przemoc wobec kobiet. Wiele państw będących stronami konwencji z powodzeniem opracowuje krajowe plany działania (KPD) i polityki, odnoszące się do coraz liczniejszych form przemocy wobec kobiet. Na przykład, w Portugalii⁶³ przyjęto i wdrożono trzy kolejne KPD dotyczące okaleczania żeńskich narządów płciowych (2007 - 2017), natomiast Turcja⁶⁴ przyjęła projekt krajowej strategii i planu działania w sprawie zwalczania małżeństw dzieci i małżeństw przymusowych (2019-2023). Dania⁶⁵ tymczasem, od 2014 r., wdraża krajowe plany działania i strategię w zakresie przemocy domowej, konfliktów związanych z tzw. honorem, nękaniami i gwałtami, natomiast Austria⁶⁶ przyjęła krajowy plan działania w zakresie ochrony kobiet przed przemocą (2014-2016) oraz krajowy plan działania w zakresie zapobiegania przemocy w szkołach (2014-2016). Niemniej jednak GREVIO w swoich raportach odnotowała również braki w odniesieniu do KPD (zob. rozdział powyżej).

64. Zgodnie z art. 15 konwencji państwa strony są zobowiązane do zapewnienia systematycznych szkoleń wstępnych i doskonalących dla właściwych specjalistów mających kontakt z ofiarami i sprawcami wszelkich aktów przemocy wobec kobiet. W Austrii problematyka przemocy domowej, w tym motywowanej płcią, jest objęta dwuletnim podstawowym szkoleniem wstępnym dla funkcjonariuszy organów

60. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry, pkt 179, s. 45.

61. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii, pkt 140, s. 39.

62. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii, pkt 173, s. 49.

63. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii, pkt 26, s. 16.

64. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji, pkt 44, s. 26.

65. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Danii, pkt 16, s. 15.

66. Zob. sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii, pkt 16, s. 14.

ścigania. W przypadku Danii GREVIO stwierdziła, że specjaliści pracujący w ramach zapewniania usług wsparcia (tj. schroniska, programy dla sprawców, wsparcie dla ofiar przemocy seksualnej) są szczególnie dobrze wyszkoleni i dysponują dużą wiedzą specjalistyczną, która zapewnia poszanowanie praw i potrzeb ofiar i sprawców. W celu zagwarantowania ciągłego szkolenia specjalistów, różne państwa przyjęły przepisy wprowadzające obowiązkowe szkolenia. W Monako przepisy (ustawa nr 382) przewidują regularne szkolenia dla specjalistów, którzy zajmują się ofiarami przemocy. W celu ich wdrożenia przeprowadzono konsultacje między przedstawicielami Ministerstwa Zdrowia i Spraw Społecznych, policji, Departamentu Sprawiedliwości, straży pożarnej i szpitala publicznego, w wyniku których powstały nowe moduły nauczania w zakresie wspierania ofiar oparte na międzyinstytucjonalnej współpracy. Turecka ustawa nr 6284 wprowadza obowiązkowe szkolenia dla specjalistów zajmujących się ofiarami. Turecka instytucja koordynująca, która kierowała pracami na rzecz usystematyzowania szkoleń, jest odpowiedzialna za zapewnienie szkoleń w zakresie równości płci i przemocy wobec kobiet dla funkcjonariuszy państwowych. Istnieją jednak wciąż pewne bariery ograniczające skuteczność szkoleń w Turcji, takie jak brak procedury monitorowania i mechanizmów zapewniających ich ciągłość. W Szwecji GREVIO z zadowoleniem odnotowała, że począwszy od roku akademickiego 2018-2019, dzięki nowelizacji rozporządzenia o szkolnictwie wyższym, przemoc mężczyzn wobec kobiet stała się obowiązkowym przedmiotem dla studentów różnych kierunków studiów.

65. Konwencja zobowiązuje do świadczenia usług wsparcia dla ofiar przemocy wobec kobiet w formie usług ogólnych i specjalistycznych, w tym w formie schronisk i telefonów zaufania. Podczas gdy ogólne wsparcie zapewnia długoterminową pomoc w różnych dziedzinach i nie jest przeznaczone wyłącznie dla ofiar przemocy wobec kobiet, specjalistyczne usługi zapewniają wsparcie dostosowane do konkretnych i bezpośrednich potrzeb takich ofiar. Niezależnie od wciąż istniejących braków w dziedzinie specjalistycznych usług wsparcia dla ofiar przemocy wobec kobiet opisanych w sekcji I, w następstwie ratyfikacji konwencji przez państwa strony **odnotowano wzrost liczby struktur wsparcia dla ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej lub poprawę struktur już istniejących, w szczególności tych prowadzonych przez organizacje pozarządowe, zajmujące się prawami kobiet.** Na przykład, Portugalia⁶⁷ skoncentrowała się na zapewnieniu dodatkowego wsparcia konkretnym grupom wrażliwym, otwierając nowe schronisko dla kobiet będących ofiarami przemocy domowej, które należą do społeczności LGBTI. Z drugiej strony, Czarnogóra⁶⁸ postanowiła rozwiązać problem istniejącego niedoboru schronisk w północnej części kraju i sfinansować prowadzone na tym obszarze przez organizację pozarządową licencjonowane schronisko dla ofiar przemocy domowej. Ponadto, także w Turcji GREVIO odnotowała bardzo duży wzrost liczby schronisk⁶⁹ dla kobiet będących ofiarami przemocy domowej.

66. Niektóre państwa-strony, takie jak Albania⁷⁰, zwiększyły fundusze przeznaczone na usługi/schroniska dla ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

67. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 133, s. 41.

68. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry](#), pkt 129, s. 35.

69. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Turcji](#), pkt 169, s. 61.

70. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii](#), pkt 24, s. 18.

Finlandia⁷¹ natomiast znacznie zwiększyła środki finansowe przeznaczone na schroniska, aby zapewnić wyższy poziom świadczenia usług, w tym na odległych obszarach kraju. Ponadto przepisy zostały zmienione tak, aby finansowanie schronisk nie zależało już od budżetów gmin - obecnie jest ono zapewniane przez rząd z wyprzedzeniem, na okres dwunastu miesięcy, niezależnie od stopnia wykorzystania usług. Nowa metoda finansowania zapewnia większą stabilność finansowania poprzez przejście od finansowania opartego na obliczeniu kwoty przypadającej na mieszkańca do rocznego systemu finansowania ryczałtowego.

67. W odniesieniu do gwałtu i przemocy seksualnej, art. 25 konwencji nakłada na państwa-strony obowiązek kompleksowego i taktownego reagowania poprzez ustanowienie i zapewnienie specjalistycznych usług wsparcia, w tym ośrodków kryzysowych dla ofiar gwałtów, które oferują długoterminową pomoc, poradnictwo i terapię oraz ośrodków pomocy w przypadku przemocy seksualnej, które zapewniają natychmiastową opiekę medyczną, badania kryminalistyczne i interwencję kryzysową. Zgodnie z tym przepisem **w wielu krajach**, w tym w Portugalii⁷² i Austrii⁷³, ustanowiono **lub zwiększono liczbę usług wsparcia dla ofiar przemocy seksualnej**. Ponadto coraz częściej dostrzega się potrzebę istnienia wysokiej jakości ośrodków pomocy właściwych w przypadkach przemocy seksualnej. Na przykład, Finlandia utworzyła w swojej stolicy centrum pomocy w przypadkach przemocy seksualnej i rozpoczyna budowę w każdej prowincji kolejnych takich ośrodków, wraz z dodatkowymi ośrodkami wsparcia, tak aby wypełnić lukę istniejącą w świadczeniu usług dla ofiar gwałtów i przemocy seksualnej. W Danii utworzono dziesięć ośrodków dla ofiar gwałtów i przemocy seksualnej. Ośrodki te znajdują się w szpitalach i świadczą usługi medyczne i kryminalistyczne dla ofiar powyżej 15 roku życia, zarówno mieszkających w ośrodkach, jak i poza nimi. Oferując wysoce profesjonalne usługi, ośrodki te zapewniają ofiarom przemocy seksualnej kluczowe wsparcie, niezależnie od ich gotowości do zgłoszenia aktu przemocy organom ścigania. W Turcji GREVIO pochwaliła utworzenie 31 Centrów Monitorowania Dzieci (CMD), które są jednostkami szpitalnymi wyspecjalizowanymi w pomocy dzieciom będącym ofiarami wykorzystywania seksualnego i/lub przymusowych małżeństw. Władze tureckie rozważają, w jaki sposób można wzorować się na modelu CMD w celu stworzenia centrów pomocy w przypadkach przemocy seksualnej lub centrów kryzysowych dla dorosłych ofiar gwałtów, które spełniałyby wymogi art. 25 konwencji. W swoich uwagach końcowych do sprawozdania GREVIO z oceny bazowej rząd austriacki uznał potrzebę wzmocnienia specjalnych usług wsparcia dla ofiar przemocy seksualnej i wyraził zamiar kontynuowania wysiłków na rzecz poprawy ich dostępności⁷⁴.

68. Niezależnie od przedstawionych powyżej obaw, fakt, że niektóre **państwa strony uruchomiły nowe telefoniczne linie zaufania, należy przyjąć z zadowoleniem jako pozytywną zmianę samą w sobie**. Czarnogóra⁷⁵ utworzyła jeden krajowy telefon zaufania dla kobiet i dzieci będących ofiarami przemocy domowej, który jest bezpłatny i dostępny przez całą dobę, aczkolwiek nie jest skierowany do wszystkich

71. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Finlandii](#), pkt 112-115, s. 33-34.

72. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Portugalii](#), pkt 142, s. 42-43.

73. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Austrii](#), pkt 100, s. 100.

74. Zob. [uwagi zgłoszone przez Austrię do sprawozdania z oceny bazowej GREVIO](#), s. 18.

75. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry](#), pkt 132, s. 36.

ofiar przemocy wobec kobiet. Albania⁷⁶, na mocy porozumienia między rządem a feministyczną organizacją pozarządową, również utworzyła w 2016 r. telefon zaufania dla kobiet. Finlandia⁷⁷ uruchomiła swój telefon zaufania „Nollalinja” w 2016 r. w odpowiedzi na wejście w życie konwencji. Należy również wspomnieć o anonimowej, bezpłatnej infolinii dla ofiar przemocy domowej uruchomionej w Monako⁷⁸.

69. **Uwzględnienie prześladowań ze względu na płeć jako podstawy do przyznania statusu uchodźcy w prawie azylowym** w wielu państwach będących stronami konwencji stanowi wymierny rezultat jej stosowania. Jedną z wielu przełomowych cech konwencji jest to, że odchodzi ona od ignorowania kwestii płci, które to podejścia często charakteryzowało stosowanie Konwencji ONZ dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. (Konwencja z 1951 r.). Dokładniej rzecz ujmując, art. 60 konwencji wymaga, aby państwa-strony zapewniły uznanie przemocy ze względu na płeć za formę prześladowania przy przyznawaniu statusu uchodźcy lub międzynarodowej ochrony uzupełniającej. Państwa powinny zatem uznać, że gwałt i inne formy przemocy związanej z płcią, takie jak okaleczanie żeńskich narządów płciowych, przemoc związana z posagiem, przemoc domowa lub handel ludźmi, są działaniami stosowanymi jako formy prześladowania, zarówno przez podmioty państwowe, jak i niepaństwowe. Artykuł 60 ust. 2 wymaga również, aby państwa-strony stosowały interpretację uwzględniającą kwestie płci w odniesieniu do każdej z podstaw Konwencji z 1951 roku.

70. Oficjalne uznanie szczególnych doświadczeń kobiet jako uchodźców staje się coraz bardziej powszechne w prawie azylowym państw-stron. Zwłaszcza Szwecja⁷⁹ i Finlandia⁸⁰ poszerzyły podstawy, na podstawie których można przyznać status uchodźcy, o prześladowania ze względu na płeć i orientację seksualną, podczas gdy ustawodawstwo Czarnogóry⁸¹ obecnie wyraźnie uznaje „akty prześladowania szczególnie związane z płcią” za prześladowanie w rozumieniu Konwencji z 1951 r., umożliwiając tym samym kobietom ubiegającym się o azyl, które padły ofiarą pewnych form przemocy ze względu na płeć, złożenie wniosku na podstawie przynależności do określonej grupy społecznej. Ułatwi to w znacznym stopniu wdrożenie art. 60 konwencji i pozwoli na bardziej systematyczne szkolenie osób rozpatrujących sprawy azylowe oraz gromadzenie danych na temat liczby spraw rozpatrzonych w oparciu o kryterium płci.

C. Wyzwania związane z promowaniem i zapewnieniem wsparcia dla konwencji stambulskiej w kontekście negatywnej reakcji na prawa kobiet

71. Jak stwierdzono wcześniej w niniejszym sprawozdaniu, konwencja, powszechnie uznawana za najbardziej zaawansowany instrument prawny służący zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet, otrzymała krajowe i międzynarodowe nagrody w

76. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Albanii](#), pkt 107, s. 40.

77. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Finlandii](#), pkt 118, s. 34.

78. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Monako](#), pkt 82, s. 24.

79. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Szwecji](#), pkt 254-255, s. 60.

80. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Finlandii](#), pkt 248, s. 59.

81. Zob. [sprawozdanie z oceny bazowej GREVIO dotyczące Czarnogóry](#), pkt 256, s. 59.

La Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique (Convention d'Istanbul) : Questions et réponses

uznaniu jej kompleksowego podejścia, przełomowości i wizji. Choć zainspirowała ona i przyniosła zmiany w ustawodawstwie i praktyce państw-stron (zob. sekcja powyżej), pod wieloma względami padła również ofiarą własnego sukcesu, co doprowadziło do intensywnej krytyki, błędnej interpretacji, a czasem wręcz wypaczenia podstawowych zasad, na których się opiera. W szczególności, w ciągu ostatnich lat bardzo wyraźny sprzeciw wobec konwencji pojawił się w niektórych krajach, gdzie pewne partie polityczne, instytucje religijne i grupy ultrakonserwatywne przewodziły ruchowi wykorzystującemu, jako amunicję, fałszywe narracje na temat konwencji. W kontekście ogólnego regresu w dziedzinie równości płci i praw kobiet na świecie, w tym cofania się w dziedzinie zdrowia reprodukcyjnego i praw reprodukcyjnych oraz redukcji funduszy na rzecz organizacji pozarządowych zajmujących się prawami kobiet i struktur wsparcia, ruch ten próbował uczynić z konwencji kozła ofiarnego poprzez bezpodstawne oskarżenia o to, co według niego było „ukrytą agendą” konwencji. Odwracając uwagę od zjawiska przemocy wobec kobiet, jej pierwotnych przyczyn i sposobów radzenia sobie z nią, dyskurs ten zyskał pewne poparcie, co w niektórych przypadkach doprowadziło do opóźnienia lub odrzucenia ratyfikacji konwencji w drodze krajowych debat politycznych⁸².

72. Niektóre z zarzutów wobec konwencji dotyczą tego, że pojęcie „płci społeczno-kulturowej” (gender) jest obce wielu systemom prawnym, a zatem niezgodne z krajowymi normami prawnymi; że konwencja próbuje uznać trzecią płć lub zalegalizować małżeństwa osób tej samej płci; że kwestionuje tradycyjne role płci, które są korzystne dla rodzin i życia publicznego/społeczeństwa, a tym samym stanowi bezpośrednie zagrożenie dla instytucji rodzinnej i społeczeństwa; że w nieuzasadniony sposób koncentruje się na kobietach.

73. GREVIO odniosła się do wszystkich tych zarzutów, demystyfikując mity i błędne przekonania na temat konwencji poprzez bardzo wyraźne i jasne komunikaty (patrz broszura i inne podjęte działania opisane poniżej). Wyjaśniono, że konwencja nie

82. W dwóch krajach, Bułgarii i Słowacji, proces ratyfikacji został ostatecznie zawieszony. W Bułgarii zawieszenie wynikało z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (Решение № 13, 27 юли 2018 г) stwierdzającego sprzeczność między konwencją stambulską a konstytucją Bułgarii. W Słowacji w dniu 29 marca 2019 r. Rada Narodowa zdecydowaną większością głosów opowiedziała się przeciwko ratyfikacji konwencji stambulskiej, wzywając rząd do przerwania procesu ratyfikacji.

wymaga dostosowania krajowych systemów prawnych w celu uwzględnienia użycia terminu „płeć społeczno-kulturowa” (gender), tylko wykorzystuje go do wyjaśnienia celu środków, do których przyjęcia i wdrożenia są zobowiązane państwa. Ponadto wyjaśniono, że celem tego terminu nie jest zastąpienie biologicznej definicji „płci” ani terminów „kobiety” i „mężczyźni”, ale podkreślenie, jak wiele nierówności, stereotypów i - w konsekwencji - przemocy nie wynika z różnic biologicznych, ale raczej z postaw i postrzegania tego, jak kobiety i mężczyźni są i powinni funkcjonować w społeczeństwie, a mianowicie ze stereotypowych ról. Zdefiniowanie pojęcia „płeć społeczno-kulturowa” (gender) pomaga również zrozumieć definicję „przemocy wobec kobiet ze względu na płeć”, która oznacza przemoc skierowaną przeciwko kobiecie, ponieważ jest ona kobietą lub która dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu.

74. W odniesieniu do stanowiska konwencji w sprawie tożsamości płciowej i orientacji seksualnej, w tym uznawania par tej samej płci, GREVIO wyjaśniła, że konwencja nie ustanawia żadnych nowych standardów w tym zakresie. Wprowadza ona jedynie zasadę niedyskryminacji przy stosowaniu jej postanowień, zawierając otwartą listę cech prawnie chronionych, do których należą także tożsamość płciowa i orientacja seksualna. Ponadto jej przepisy, które zapewniają ochronę przed przemocą domową, mają zastosowanie do partnerów pozostających w legalnym związku małżeńskim, ale obejmują również wszystkich partnerów, pozostających w związku małżeńskim lub nie, niezależnie od tego, czy są oni tej samej płci, czy też nie.

75. Jeśli chodzi o zarzut, że konwencja stanowi zagrożenie dla tradycyjnych form rodzinnych i społecznych, GREVIO wyjaśniła, że nie reguluje ona życia rodzinnego/struktur rodzinnych i nie promuje określonej formy rodziny lub życia rodzinnego; wymaga jedynie, aby rządy zapewniły bezpieczeństwo ofiarom, które są narażone na przemoc w swoich domach lub są zagrożone przez członków rodziny/mężonków/partnerów. Co więcej, jej wezwanie do eliminacji stereotypów związanych z płcią nie oznacza narzucania kobietom/mężczyznom wyborów życiowych. Nie oznacza to również obalenia wszystkich tradycji i zwyczajów. Konwencja sprzeciwia się tym tradycjom, które są dyskryminujące; które przydzielają kobiety i mężczyzn do stereotypowych ról ograniczających ich rozwój i możliwości życiowe; które uzasadniają patriariat i postawy seksistowskie, uniemożliwiające równość płci; które są szkodliwe dla kobiet i krzywdzą je. Wreszcie, w odniesieniu do zarzutu, że konwencja w nieuzasadniony sposób skupia się na kobietach, GREVIO wyjaśniła, że konwencja dotyczy głównie kobiet, ponieważ obejmuje formy przemocy, których doświadczają tylko kobiety, ponieważ są kobietami, lub których kobiety doświadczają znacznie częściej niż mężczyźni. Te formy przemocy są wynikiem nierównych relacji władzy między kobietami i mężczyznami oraz konsekwencją dyskryminacji kobiet. Jednak konwencja i GREVIO uznają, że choć rzadziej i często w mniej poważnych formach, również mężczyźni mogą doświadczać pewnych form przemocy objętych konwencją stambulską, takich jak przemoc domowa, gwałt i przymusowe małżeństwa. Dlatego też konwencja zachęca swoje państwa-strony do stosowania jej postanowień wobec wszystkich ofiar przemocy domowej, w tym mężczyzn, dzieci i osób starszych.

76. Członkowie GREVIO i Komitetu Stron aktywnie przeciwdziałali kampaniom dezinformacyjnym wymierzonym w konwencję podczas różnych wydarzeń

publicznych. W dniu 30 listopada 2018 r. Sekretarz Generalny Rady Europy zorganizował spotkanie w formie okrągłego stołu z organizacjami pozarządowymi z krajów Europy Wschodniej. Wydarzenie to stanowiło okazję dla uczestników do zidentyfikowania konkretnych wyzwań w świetle wdrożenia i ratyfikacji konwencji, a także strategii zwalczania błędnych przekonań. Podczas obrad okrągłego stołu Sprawozdawca przedstawiający raport PACE „Konwencja stambulska w sprawie przemocy wobec kobiet: osiągnięcia i wyzwania”⁸³ przypomniał, że parlamentarzyści i politycy muszą aktywnie promować wartość dodaną konwencji i przeciwdziałać atakom na nią. Ponadto GREVIO połączyła siły z innymi globalnymi i regionalnymi organami zajmującymi się prawami kobiet i w marcu 2019 r. wydała komunikat prasowy, w którym przyłączyła się do apelu Sekretarza Generalnego o wzmożenie wysiłków na rzecz walki z naruszaniem praw kobiet we wszystkich regionach świata⁸⁴.

77. GREVIO opublikowała również broszurę „Pytania i odpowiedzi” na temat konwencji stambulskiej w 20 językach, przedstawiając argumenty (patrz wyżej) przeciwko powtarzającym się, wprowadzającym w błąd opiniom na temat konwencji, przypominając o jej rzeczywistym celu - zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet poprzez działania międzyinstytucjonalne.

78. Poza tym GREVIO gromadzi informacje, w tym za pośrednictwem krajowych i międzynarodowych organizacji pozarządowych, na temat każdego kraju, w którym doświadcza się negatywnej reakcji wobec konwencji i polityki równości płci, współpracując zarówno z rządami, jak i parlamentarzystami i społeczeństwem obywatelskim w celu przeciwdziałania takim zjawiskom. Komitet Stron konwencji oraz GREVIO regularnie śledzą rozwój debaty na ten temat, aby ocenić potrzebę ewentualnej interwencji ze swojej strony celem podważenia błędnych przekonań oraz przedstawiania niezbędnych informacji. Ponadto GREVIO wzmacnia współpracę z partnerami regionalnymi i międzynarodowymi w celu zapewnienia kwestiom równości płci i ratyfikacji konwencji, ważnego miejsca na agendzie politycznej.

79. Wreszcie, państwa, które odniosły korzyści dzięki przystąpieniu do konwencji, lub które zostały już ocenione przez GREVIO, zostały zaproszone do zajęcia bardziej aktywnego stanowiska na rzecz poparcia konwencji poprzez pokazanie za pomocą faktów i rzeczywistych wyników, czego konwencja dotyczy i jakie zmiany może przynieść w praktyce. W rezultacie wielu przedstawicieli państw i parlamentarzystów potępiło rozprzestrzenianie się błędnych przekonań na temat konwencji. W związku z tym, gdy rząd Polski, po ratyfikacji konwencji, złożył oświadczenie, że Rzeczpospolita Polska będzie stosować konwencję zgodnie z zasadami i przepisami konstytucji, różne państwa-strony wniosły formalny sprzeciw wobec tej deklaracji. Sprzeciwy te zostały wniesione, ponieważ - odwołując się do zasad i przepisów konstytucji – deklaracja ta stanowi zastrzeżenie o ogólnym i nieokreślonym zakresie, które nie określa jasno, w jakim stopniu państwo składające zastrzeżenie przyjęło zobowiązania wynikające z konwencji i które jest ponadto niezgodne z przedmiotem i celem konwencji.

83. Zob. [dokument 14908 z dnia 8 czerwca 2019 r.](#)

84. Zob. [Wspólne oświadczenie: Niezależne mechanizmy ochrony praw człowieka kobiet są częścią rozwiązania polegającego na „odwrocie od odwrotu”.](#)

80. Wspólne działania potwierdziły moc i znaczenie konwencji. W rezultacie w dniu 13 czerwca 2017 r. konwencja została podpisana przez Unię Europejską. Ponadto w dniu 12 czerwca 2018 r. konwencja została ratyfikowana przez Chorwację pomimo demonstracji zorganizowanych przeciwko niej przez krajowe grupy „konserwatywne”. Przede wszystkim, niezależnie od negatywnych reakcji, liczba stron konwencji od momentu jej wejścia w życie stale rośnie: trzy państwa ratyfikowały konwencję w 2016 roku, sześć państw w 2017 roku, pięć państw ratyfikowało ją w 2018 roku, a jedno państwo w 2019 roku, zwiększając w maju 2019 roku liczbę państw-stron konwencji do 34.

Stosunki z Komitetem Stron

81. GREVIO i Komitet Stron, poprzez swoje uzupełniające się działania i współpracę, reprezentują dwie istotne gałęzie mechanizmu monitorowania konwencji. Artykuł 26 regulaminu wewnętrznego GREVIO stanowi w pierwszym akapicie, że Przewodniczący (GREVIO) spotyka się okresowo z Komitetem Stron w celu poinformowania go o stanie prac GREVIO i postępach w przygotowywaniu sprawozdań i wniosków dotyczących środków podjętych przez strony w celu wdrożenia postanowień konwencji, jak również nt. wszelkich innych kwestii związanych z dobrym funkcjonowaniem mechanizmu monitorowania konwencji. Akapit drugi tego artykułu przewiduje, że „GREVIO może podjąć decyzję o zaproszeniu przewodniczącego Komitetu Stron do wymiany poglądów”.

82. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem zbudowano solidne kanały regularnej komunikacji między dwoma filarami mechanizmu monitorowania konwencji. Na pierwszym posiedzeniu GREVIO, we wrześniu 2015 roku, zorganizowano wymianę poglądów z pierwszym Przewodniczącym Komitetu Stron konwencji, Erdoğanem Işcanem, Ambasadorem i Stałym Przedstawicielem Turcji przy Radzie Europy. Bliskie stosunki między tymi dwoma organami utrzymywano podczas późniejszej prezydencji Elisabeth Walaas, Ambasadorki i Stałej Przedstawicielki Norwegii przy Radzie Europy. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem pięciokrotnie miała miejsce wymiana poglądów⁸⁵ między przewodniczącą GREVIO Feride Acar i Komitetem Stron.

83. Te regularne spotkania koncentrowały się na stanie realizacji konwencji oraz na sprawozdaniach i wnioskach GREVIO dotyczących środków podjętych przez państwa-strony w celu zapewnienia zgodności z postanowieniami konwencji.

85. Wykaz wymiany poglądów między przewodniczącą GREVIO a Komitetem Stron znajduje się w załączniku nr 1.

Dyskusje te były również okazją dla przedstawicieli państw do przekazania opinii na temat ich doświadczeń wynikających z procesu monitorowania, rozumianego jako przejrzysty, oparty na współpracy i konstruktywny dialog, którego celem jest dostarczenie wiedzy specjalistycznej w oparciu o dobrą wolę stron i chęć ułatwienia krajowych postępów w eliminowaniu przemocy wobec kobiet. Co więcej, wymiana poglądów służyła omówieniu potrzeb GREVIO w zakresie zasobów finansowych i ludzkich oraz wzmocnieniu koordynacji pomiędzy mechanizmem monitorowania konwencji a innymi regionalnymi i międzynarodowymi mechanizmami (takimi jak CEDAW), w celu uniknięcia nakładania się na siebie różnych procesów monitorowania.

84. Na czwartym posiedzeniu Komitet Stron uzgodnił sposób postępowania przy przyjmowaniu swoich zaleceń na podstawie sprawozdań GREVIO, zgodnie z art. 68 ust. 12 konwencji: 1) Komitet Stron zaleca, by państwo-strona, którego dotyczą zalecenia, podjęło środki w celu wdrożenia wszystkich wniosków zawartych w sprawozdaniu z oceny bazowej GREVIO; 2) dodatkowo Komitet wymaga, by państwo-strona, którego dotyczą zalecenia, złożyło w ciągu trzech lat sprawozdanie z postępów z realizacji wniosków GREVIO należących do kategorii „GREVIO wzywa”, jak również wszystkich wniosków odnoszących się do rozdziału 1 i 2 konwencji, które zostały uznane przez GREVIO za należące do kategorii „GREVIO zdecydowanie zachęca”⁸⁶.

85. W dniu 30 stycznia 2018 r. Komitet Stron przyjął swoje cztery pierwsze zalecenia w sprawie wykonania konwencji przez Albanię, Austrię, Danię i Monako. Rok później, w dniu 28 stycznia 2019 r., Komitet Stron przyjął drugą rundę zaleceń w sprawie wykonania konwencji przez Czarnogórę, Portugalię, Szwecję i Turcję.

86. Formułując swoje sugestie i propozycje, GREVIO przyjęło użycie różnych czasowników, które odpowiadają różnym poziomom pilności, zauważając, że wszystkie poziomy są ważne. Są to, w porządku pierwszeństwa, „wzywa” (urges), „zdecydowanie zachęca” (strongly encourages), „zachęca” (encourages) i „zaprasza” (invites). GREVIO stosuje „wezwanie”, gdy uważa, że konieczne jest podjęcie natychmiastowych działań w celu dostosowania prawodawstwa lub polityki państwa-strony do konwencji sambiulskiej lub w celu zapewnienia jej wdrożenia. Określenie „zdecydowanie zachęca” stosuje się w przypadkach, w których GREVIO zauważyło niedociągnięcia, którym należy zaradzić w najbliższej przyszłości w celu zapewnienia kompleksowego wdrożenia konwencji. Trzeci poziom pilności wskazuje stosowanie „zachęt”, które stosuje się w przypadku niedociągnięć wymagających uwagi, choć w miarę możliwości na późniejszym etapie. Wreszcie czasownik „zaprasza” wskazuje na niewielkie luki we wdrażaniu, których wyeliminowanie strona powinna rozważyć lub na propozycje przedstawione w celu zapewnienia wytycznych w procesie wdrażania.

Współpraca z innymi organami i instytucjami Rady Europy

Komitet Ministrów

86. Konstruktywna synergia między GREVIO a Komitetem Ministrów oraz wspólna ambicja nadania konwencji priorytetu politycznego zostały wypracowane w drodze regularnej wymiany poglądów. Podczas swojej pierwszej kadencji GREVIO często organizowała wymianę poglądów między przewodniczącą GREVIO, Feride Acar i Komitetem Ministrów⁸⁷. Spotkania te stanowiły okazję dla Przewodniczącej i delegatów ministrów do wymiany doświadczeń lub opinii na temat procedury monitorowania konwencji. Podczas tych dyskusji wiele delegacji podziękowało GREVIO za jej konstruktywne podejście do procesu monitorowania.

87. Ponadto inicjatywy podejmowane w ramach kolejnych prezydencji Komitetu Ministrów dały impuls do promowania standardów konwencji, często z udziałem członków GREVIO. W dniu 25 października 2015 r. Bośnia i Hercegowina, przewodząca wówczas pracom Komitetu Ministrów, zorganizowała konferencję wysokiego szczebla zatytułowaną „Monitorowanie realizacji konwencji: nowe synergie” (*Monitoring*

87. Trzykrotnie zorganizowano wymianę poglądów między przewodniczącą GREVIO a Komitetem Ministrów w Strasburgu: podczas 1295. posiedzenia delegatów ministrów w dniu 27 września 2017 r., podczas 1328. posiedzenia delegatów ministrów w dniu 24 października 2018 r. oraz podczas 1347. posiedzenia delegatów ministrów w dniu 29 maja 2019 r. Zob. załącznik nr 1.

implementation of the convention: new synergies), w której uczestniczyła Marceline Naudi, wówczas druga Wiceprzewodnicząca GREVIO. Konferencja umożliwiła wymianę doświadczeń między przedstawicielami rządów i parlamentów, społeczeństwem obywatelskim i organizacjami międzynarodowymi oraz promocję podpisania, ratyfikacji i wdrożenia konwencji. W dniach 3-4 maja 2018 r. duńska prezydencja Komitetu Ministrów zainicjowała międzynarodową konferencję „Równość płci: wytyczanie szlaków”, której celem było przedstawienie strategii Rady Europy na rzecz równości płci na lata 2018-2023. Przewodnicząca GREVIO, Feride Acar wzięła udział w części wydarzenia poświęconej realizacji konwencji, ukróceniu bezkarności za przemoc wobec kobiet i zapewnieniu równości płci. W dniu 24 maja 2019 r. Rada Europy, we współpracy z biurem Specjalnej Sprawozdawczynie ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków oraz z francuską prezydentką Komitetu Ministrów, zorganizowała konferencję zatytułowaną „Prawa kobiet na rozdrożu: wzmocnienie współpracy międzynarodowej w celu wypełnienia luki między ramami prawnymi a ich implementacją”. Kilku członków GREVIO wzięło aktywny udział w tym zakrojonym na szeroką skalę spotkaniu, którego celem było wsparcie współpracy, synergii i koordynacji w zwalczaniu przemocy wobec kobiet pomiędzy zainteresowanymi stronami, w tym w ramach Platformy niezależnych oenzetowskich i regionalnych mechanizmów eksperckich ds. przemocy wobec kobiet. Ogólnie rzecz ujmując, te inicjatywy wysokiego szczebla pokazały, że państwa gotowe są do utrzymania zagadnień równości płci i położenia kresu przemocy wobec kobiet jako kluczowych elementów programu politycznego prezydencji Komitetu Ministrów.

Zgromadzenie Parlamentarne

88. Jak już wspomniano, innowacyjną cechą konwencji jest rola, jaką przyznaje ona Zgromadzeniu Parlamentarnemu Rady Europy (PACE) i parlamentom krajowym w procesie jej monitorowania. W ramach procesu oceny GREVIO może zaproponować

Komitetowi Stron zaproszenie Zgromadzenia Parlamentarnego do sporządzenia bilansu wdrożenia konwencji (art. 60). Delegaci do PACE mogą pełnić rolę pośrednika między GREVIO a parlamentami krajowymi, wspierając krajową ratyfikację i wdrażanie konwencji. Na przykład, po wsparciu procesu ratyfikacji fińska delegacja do PACE zorganizowała w dniu 31 marca 2016 r. w Helsinkach seminarium na temat wdrażania konwencji⁸⁸. Przedstawiła ona również parlamentowi fińskiemu roczne sprawozdanie, które obejmuje kwestie przemocy wobec kobiet. Te godne pochwały inicjatywy dowodzą, że delegaci do PACE są w stanie ułatwiać krajowe debaty parlamentarne na temat stosowania konwencji przez państwa-strony.

89. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem PACE przyjęło również kilka rezolucji wzywających do ratyfikacji i skutecznego wdrożenia konwencji w odniesieniu do gromadzenia danych (art. 11), przymusowych małżeństw (art. 32 i 37), okaleczania żeńskich narządów płciowych (art. 38) oraz wniosków o azyl uwarunkowanych płcią (art. 60), a mianowicie:

- ▶ Rezolucja 2135 (2016) „Okaleczanie żeńskich narządów płciowych w Europie”.
- ▶ Rezolucja 2101 (2016) „Systematyczne gromadzenie danych dotyczących przemocy wobec kobiet”.
- ▶ Rezolucja 2159 (2017) „Ochrona kobiet i dziewcząt uchodźców przed przemocą uwarunkowaną płcią”.
- ▶ Rezolucja 2233 (2018) „Przymusowe małżeństwa w Europie”.
- ▶ Rezolucja 2290 (2019) „W kierunku ambitnego programu Rady Europy na rzecz równości płci”.

90. Ponadto GREVIO utrzymywała owocne stosunki robocze z Komisją ds. Równości i Niedyskryminacji Zgromadzenia Parlamentarnego oraz z Siecią Parlamentarną „Kobiety wolne od przemocy”, które występowały w charakterze rozmówców z parlamentami krajowymi na etapie ratyfikacji, wdrażania i monitorowania konwencji. Przewodnicząca GREVIO wzięła udział w pierwszej wymianie poglądów z parlamentarną siecią „Kobiety wolne od przemocy” w dniu 11 marca 2016 r. w Paryżu⁸⁹. Wspólne posiedzenie Podkomitetu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn oraz Parlamentarnej Sieci Kobiet Wolnych od Przemocy (12-13 maja 2016 r. w Berlinie) pokazało chęć PACE i GREVIO do przyspieszenia procesów ratyfikacji konwencji poprzez nawiązanie kontaktów z parlamentami krajowymi, przedstawicielami rządów i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego⁹⁰. Rosa Logar, ówczesna pierwsza Wiceprzewodnicząca GREVIO, uczestniczyła przy tej okazji w rozmowach z przedstawicielami niemieckiego parlamentu, rządu i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego na temat zbliżającej się ratyfikacji konwencji przez Niemcy. Przewodnicząca GREVIO wzięła również udział we wspólnym posiedzeniu Komisji ds. Równości i Niedyskryminacji Zgromadzenia Parlamentarnego oraz Parlamentarnej Sieci Kobiet Wolnych od Przemocy w dniu 24 stycznia 2019 r. w Strasburgu, podczas

88. Handbook for parliamentarians, Understanding the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention) - what it is, what it is not, and why and how parliamentarians should promote it (publikacja wkrótce).

89. Committee on Equality and Non-Discrimination Activity report 2016, AS/Ega/Inf (2016) 13rev.

90. Committee on Equality and Non-Discrimination Activity report 2016, AS/Ega/Inf (2016) 13rev.

którego dyskusja skoncentrowała się na zaangażowaniu się na rzecz przewyciężenia negatywnej reakcji wobec praw kobiet⁹¹.

91. Ostatnia wymiana poglądów między przewodniczącą GREVIO a Stałym Komitetem Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w dniu 1 marca 2019 r. w Paryżu była okazją do refleksji nad osiągnięciami i perspektywami współpracy GREVIO z PACE⁹². Odnotowując z uznaniem wkład PACE w stwarzanie nowych możliwości w zakresie praw kobiet, Feride Acar przedstawiła szeroki wachlarz działań, jakie parlamenty mogą podjąć, aby zachęcić do przestrzegania konwencji na szczeblu krajowym, w tym poprzez udział w procesie ratyfikacji, sprawowanie kontroli nad formułowaniem zastrzeżeń, jak również poprzez wkład w transpozycję postanowień konwencji do prawa krajowego. Feride Acar podkreśliła, że GREVIO nadal liczyć będzie na wsparcie PACE w promowaniu i wdrażaniu konwencji na szczeblu krajowym, regionalnym i globalnym.

Biuro Komisarza Praw Człowieka

92. Znaczne wysiłki poczyniono na rzecz promowania kompleksowego i spójnego podejścia oraz regularnej wymiany informacji między GREVIO a Komisarzem Praw Człowieka Rady Europy, zwłaszcza w ramach realizowanych przez oba organy wizyt krajowych. Podczas swojego 9. posiedzenia w dniach 14-17 lutego 2017 r.

91. Pełna lista wymiany poglądów między członkami GREVIO i Zgromadzenia Parlamentarnego znajduje się w załączniku nr 1.

92. [Activities of the President of the Parliamentary Assembly between the first and the second part of the 2019 Ordinary Session](#), Doc. 14857.

GREVIO spotkała się z Nilsem Muiżnikiem, Komisarzem Praw Człowieka Rady Europy w latach 2012-2018. W trakcie wymiany poglądów Komisarz podkreślił, że równość płci i przemoc wobec kobiet są istotą jego pracy i wizyt krajowych oraz zaproponował, że będzie działał na rzecz ratyfikacji i wdrożenia konwencji stambulskiej oraz poruszał kwestie budzące niepokój GREVIO⁹³. W maju 2019 r. Dunja Mijatović, Komisarz Praw Człowieka Rady Europy od dnia 1 kwietnia 2018 r., wzięła udział w konferencji zorganizowanej przez Radę Europy we współpracy ze Specjalną Sprawozdawczynią ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków oraz z francuską prezydentką Komitetu Ministrów „Prawa kobiet na rozdrożu: wzmacnianie współpracy międzynarodowej w celu zlikwidowania przepaści między ramami prawnymi a ich implementacją”. W styczniu 2019 r., kontynuując współpracę pomiędzy GREVIO i Komisarz Praw Człowieka, przewodnicząca GREVIO wzięła udział w dyskusji panelowej zorganizowanej przez Komisarz i fińską prezydentkę Komitetu Ministrów z okazji 20. rocznicy utworzenia instytucji Komisarza Praw Człowieka Rady Europy.

Komisja ds. Równości Płci

93. Biorąc pod uwagę fakt, że równość płci zajmuje centralne miejsce w mandatach tak GREVIO jak i Komisji ds. Równości Płci (GEC) pomiędzy tymi organami powstała naturalna synergia w działaniach. Strategia Rady Europy na rzecz równości płci, przyjęta na lata 2014-2017⁹⁴, a następnie 2018-2023,⁹⁵ określa „zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej” jako jeden z jej głównych celów, który obejmuje również promowanie ratyfikacji i wdrożenia konwencji w Europie i poza nią. Cztery z pozostałych celów strategii są bezpośrednio powiązane z likwidacją przemocy wobec kobiet, mianowicie: zapobieganie stereotypom związanym z płcią i seksizmowi oraz zwalczanie tych zjawisk (cel 1), zapewnienie równego dostępu kobiet do wymiaru sprawiedliwości (cel 3), ochrona praw migrantek, uchodźczyń oraz kobiet i dziewcząt ubiegających się o azyl (cel 5), a także uwzględnianie problematyki płci we wszystkich wytycznych i działaniach (cel 6). W związku z tym strategia zapewnia stabilne ramy współpracy między tymi dwoma organami.

93. Zgodnie z tą deklaracją, podczas wizyt krajowych w Polsce, na Litwie, w Słowenii i na Malcie Komisarz wspominał o konieczności kontynuowania przez władze krajowe procesu ratyfikacji lub wdrażania konwencji. W następstwie swoich wizyt w Ukrainie, Łotwie i Chorwacji Komisarz skierował do parlamentów krajowych i rządów tych trzech państw pisma zachęcające je do ratyfikacji konwencji, a jednocześnie podjął szereg działań na rzecz obalenia błędnych przekonań związanych z konwencją i rozumieniem pojęcia „płci społeczno-kulturowej” (gender). W swoim przesłaniu z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet w 2018 r. potwierdził on gotowość do przeciwdziałania negatywnej reakcji wobec praw kobiet, przypominając, że „politycy i osoby kształtujące opinię publiczną mają obowiązek promować uczciwą i świadomą debatę publiczną na temat konwencji i skupić się na jej potencjale w zakresie pomocy państwom w zwiększeniu bezpieczeństwa i wolności kobiet”. Wysiłki na rzecz promowania konwencji były kontynuowane przez nową Komisarz Dunję Mijatović, która objęła to stanowisko w kwietniu 2018 r. Podczas swoich wizyt krajowych zaleciła ona, aby Węgry i Armenia ratyfikowały konwencję, a Polska, Rumunia i Estonia zapewniły jej skuteczne wdrożenie.

94. The Council of Europe Gender Equality Strategy 2014-2017, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe.

95. The Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe, March 2018.

94. Regularna wymiana poglądów między GREVIO a członkami GEC miała miejsce podczas posiedzeń Komisji. Obok stałego udziału w tych spotkaniach przedstawicieli Sekretariatu GREVIO, w okresie od listopada 2015 r. do maja 2019 r. również przewodnicząca GREVIO uczestniczyła w posiedzeniach GEC czterokrotnie⁹⁶. Podczas swoich wystąpień przewodnicząca GREVIO zawsze podkreślała potrzebę wzmocnienia ścisłej i trwałej współpracy między GREVIO i GEC, w tym poprzez udział GEC w procedurze monitorowania GREVIO w formie przekazywania informacji i danych oraz zaangażowania członków GEC w przekazywanie państwom członkowskim informacji i wspierania ich w przestrzeganiu wymogów konwencji. Spotkania te były zatem okazją do omówienia stanu ratyfikacji i wdrażania konwencji, postępów i wyzwań w tym zakresie oraz podsumowania prac prowadzonych przez GEC, takich jak publikacje dotyczące poszczególnych artykułów konwencji.

Europejski Trybunał Praw Człowieka

95. Od momentu wejścia w życie konwencja stworzyła nowy standard prawa międzynarodowego, który jest uwzględniany przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPCz) przy wydawaniu wyroków związanych z prawnymi zobowiązaniami państw w dziedzinie zapobiegania i ścigania przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej, w odniesieniu do art. 2 (prawo do życia), art. 3 (zakaz tortur), art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) oraz art. 14 (zakaz dyskryminacji) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (EKPC). W kilku przypadkach dotyczących przemocy seksualnej i przemocy domowej⁹⁷ ETPCz zaczął wykorzystywać konwencję stambulską jako główny instrument interpretacji pozytywnych zobowiązań państw wynikających z EKPC. W różnych wyrokach sędziowie ETPCz odwołują się wyraźnie do preambuły lub/i różnych artykułów konwencji. Przykładowo, w wyroku w sprawie Talpis przeciwko Włochom (2017 r.) ETPCz podkreśla, że:

„przy rozpatrywaniu spraw dotyczących przemocy domowej wymagana jest szczególna staranność i uważa się, że szczególny charakter przemocy domowej, uznany w preambule konwencji (stambulskiej) (...) musi być uwzględniony w kontekście postępowania krajowego.”⁹⁸

96. Biorąc pod uwagę powiązanie między konwencją stambulską a EKPC, GREVIO zainicjowała współpracę z sędziami ETPC. W trakcie swojego 12. posiedzenia w dniach 9-13 października 2017 r., GREVIO zorganizowała wymianę poglądów z Işılą Karakaş, ówczesną turecką sędzią ETPCz. Podczas spotkania odniosła się ona do przełomowej sprawy Opuz przeciwko Turcji (2009), w której po raz pierwszy wskazano na naruszenie

96. Sprawozdanie z 8. posiedzenia Komisji ds. Płci (GEC), 18-20 listopada 2015 r.; sprawozdanie z 9. posiedzenia GEC, 27-29 kwietnia 2016 r., sprawozdanie z 11. posiedzenia GEC, 5-7 kwietnia 2017 r.; sprawozdanie z 15. posiedzenia GEC, 22-24 maja 2019 r.

97. Wyroki ETPCz w sprawach dotyczących przemocy domowej, które odwołują się do konwencji stambulskiej, zob. [sprawa Bălşan przeciwko Rumunii](#) (2017), [sprawa Talpis przeciwko Włochom](#) (2017), [sprawa Z.B. przeciwko Chorwacji](#) (2017), [sprawa Halime Kilic przeciwko Turcji](#) (2016), [sprawa Civek przeciwko Turcji](#) (2016). Wyroki ETPCz w sprawach dotyczących przemocy seksualnej, które odwołują się do konwencji stambulskiej, zob: [Sprawa M.G.C. przeciwko Rumunii](#) (2016 r.), [sprawa Y. przeciwko Słowenii](#) (2015 r.).

98. Sprawa Talpis przeciwko Włochom, skarga nr 41237/14 z dnia 2 marca 2017 r., ustęp 129.

art. 14 (zakaz dyskryminacji) z jednoczesnym powołaniem się na naruszenie art. 2 (prawo do życia) i art. 3 (zakaz tortur). Nawiązując do orzecznictwa ETPCz, sędzia Karakaş potwierdziła, że przemoc wobec kobiet, w tym przemoc domowa, jest naruszeniem praw człowieka, a zasada należytej staranności wymaga od państw ustanowienia takiego systemu karnego, który umożliwia ściganie sprawców tych form przemocy. Dyskusja została rozszerzona o sprawy ETPCz dotyczące kwestii opieki nad dziećmi i stereotypów związanych z płcią. Spotkanie to stanowiło pierwszy krok w ramach wspólnego zaangażowania GREVIO i ETPCz na rzecz ustanowienia trwałej współpracy pomiędzy tymi dwoma organami.

Współpraca ze społeczeństwem obywatelskim i instytucjami krajowymi w zakresie ochrony praw człowieka

97. Społeczeństwo obywatelskie od dawna odgrywa ważną rolę w zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet, inicjowaniu postępów w tej dziedzinie oraz kształtowaniu świadomości politycznej i społecznej. Istotne usługi dla kobiet będących ofiarami przemocy świadczone są przez sektor pozarządowy, a wiele organizacji zgromadziło na przestrzeni dziesięcioleci wiedzę specjalistyczną i doświadczenie. Konwencja stambulska w pełni uznaje znaczenie zaangażowania organizacji pozarządowych we wszystkie działania na rzecz położenia kresu przemocy wobec kobiet na szczeblu krajowym. Stwarza ona także możliwość udziału organizacji pozarządowych i krajowych instytucji praw człowieka w pracach monitorujących GREVIO; sposobność, którą coraz więcej z nich wykorzystuje (patrz sekcja 3.c i poniżej).

98. Nie dziwi zatem, że od samego początku GREVIO aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego - na szczeblu krajowym, europejskim i międzynarodowym. Zgodnie z proaktywnym podejściem przyjętym w tym zakresie, na początku każdej procedury ewaluacyjnej GREVIO aktywnie dociera do odpowiednich organizacji pozarządowych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, aby zachęcić je do wniesienia wkładu w proces oceny - w formie pisemnego dokumentu lub udziału w spotkaniach odbywających się podczas wizyty ewaluacyjnej. GREVIO zwraca szczególną uwagę na potrzebę zaangażowania organizacji, które zajmują się różnymi formami przemocy wobec kobiet i/lub sytuacją

poszczególnych grup kobiet będących jej ofiarami (takich jak migrantki, kobiety z niepełnosprawnościami, kobiety należące do mniejszości narodowych itp.). W odniesieniu do sytuacji kobiet ubiegających się o azyl i uchodźczyń, GREVIO aktywnie uczestniczy w wymianie opinii z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz praw osób ubiegających się o azyl i uchodźców i które często prowadzą programy lub działania na rzecz kobiet uciekających z powodu prześladowań ze względu na płeć.

99. Organizacje praw kobiet na całym kontynencie chętnie przyjęły konwencję stambulską jako narzędzie rzecznictwa w ich dążeniu do poprawy na szczeblu krajowym sytuacji kobiet - ofiar przemocy i ich dzieci. W pełni uznają one proces monitorowania konwencji za sposób na wzmocnienie swojej misji, co zaowocowało złożeniem w sumie 47 pisemnych dokumentów do GREVIO w odniesieniu do dziewięciu procedur oceny przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym. Zgłoszenia te obejmują zarówno pojedyncze komunikaty dotyczące konkretnych aspektów konwencji, jak i skonsolidowane sprawozdania składane w imieniu wielu krajowych organizacji pozarządowych, obejmujące całe spektrum konwencji stambulskiej. Podczas gdy niektóre z nich komentują informacje dostarczone przez władze w raporcie państwowym i tym samym kwalifikują się jako „sprawozdania pomocnicze” (shadow reports), inne są sporządzane równoległe do sprawozdania państwa i mogą być uznane za „sprawozdania alternatywne”.

100. W obu przypadkach dokumenty takie dostarczają ważnych informacji na temat praktycznego wdrażania przepisów i realizacji polityk oraz pomagają GREVIO w ustaleniu priorytetów tematycznych wizyty ewaluacyjnej. Podczas tych wizyt GREVIO stara się spotkać z jak największą liczbą organizacji pozarządowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwykle w formie narad przy okrągłym stole zorganizowanych według obszarów tematycznych. W razie potrzeby GREVIO planuje również indywidualne spotkania z organizacjami pozarządowymi⁹⁹. W sumie w ramach wizyt ewaluacyjnych GREVIO spotkała się z ponad 200 organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet, w tym z kilkoma pozarządowymi organizacjami parasolowymi.

101. Proces ewaluacji GREVIO umożliwił powstanie nowych strategicznych sojuszy i form współpracy między organizacjami pozarządowymi - na poziomie krajowym i powyżej. Przygotowanie skonsolidowanych wkładów organizacji pozarządowych wymaga dogłębnych konsultacji pomiędzy nimi, w niektórych przypadkach prowadzących do ujednoczenia stanowisk dotyczących poziomu wdrażania konwencji stambulskiej na poziomie krajowym. Wsparcie dla tego typu działań zapewniły europejskie sieci organizacji pozarządowych, które zaoferowały szkolenia i wsparcie organizacjom pozarządowym pragnącym sporządzić pełne sprawozdanie pomocnicze, oprócz dostarczenia w niektórych przypadkach także własnych sprawozdań.

102. Ponadto GREVIO rozwijała współpracę i wymianę opinii ze społeczeństwem obywatelskim i organizacjami pozarządowymi tam, gdzie tylko było to możliwe. Od 2015 roku członkowie GREVIO lub jej Sekretariat uczestniczyli w kilku

99. Na przykład podczas wizyt we Francji i Włoszech delegacja GREVIO spotkała się odpowiednio z 39 i 31 organizacjami pozarządowymi.

prowadzonych przez organizacje pozarządowe wydarzeniach promocyjnych i szkoleniach mających na celu wzmocnienie wymiany między GREVIO a organizacjami pozarządowymi - przed i po procedurze ewaluacji. Na przykład, przy okazji swojego 14. posiedzenia, które odbyło się w Brukseli, GREVIO wymieniła poglądy z pięcioma europejskimi sieciami organizacji pozarządowych (*Amnesty International, European Women's Lobby, End FGM Network, EuroMed Rights Network i ILGA Europe*). Innym godnym uwagi przykładem jest okrągły stół zorganizowany 30 listopada 2018 r. w Strasburgu z udziałem organizacji pozarządowych z różnych państw członkowskich Rady Europy, w którym uczestniczyli Sekretarz Generalny RE, ówczesna Przewodnicząca GREVIO Feride Acar, Komisarz Praw Człowieka i inni przedstawiciele Rady Europy¹⁰⁰. Dyskusja pokazała, że konieczne jest przyjęcie wspólnej strategii i podjęcie działań w celu przeciwdziałania negatywnej narracji wokół konwencji stambulskiej oraz wzmocnienia wysiłków na rzecz zapobiegania błędnym opiniom na jej temat.

103. Stopniowo krajowe instytucje praw człowieka przejęły podobną rolę informacyjną w odniesieniu do procedury oceny GREVIO. Alternatywne sprawozdania zostały przedłożone w związku z wdrażaniem konwencji stambulskiej w odniesieniu do Albanii, Danii, Serbii, Finlandii i, ostatnio, Holandii. Podczas swoich wizyt GREVIO spotkała się z krajowymi instytucjami zajmującymi się ochroną praw człowieka w sześciu państwach będących stronami konwencji, co umożliwiło jej zgromadzenie szczegółowych informacji na temat konkretnych aspektów jej wdrażania. Ponadto Europejska sieć organów ds. równości (Equinet), składająca się z instytucji publicznych zajmujących się zjawiskiem dyskryminacji na poziomie krajowym, uruchomiła program mający na celu określenie możliwości rozwiązania problemu przemocy ze względu na płeć z perspektywy dyskryminacji kobiet. Tam, gdzie było to możliwe, wysiłki te były wspierane przez GREVIO i jej Sekretariat, dostarczając informacji nt. prac monitorujących GREVIO i ich komplementarności z wszelkimi innymi działaniami na poziomie krajowym, które mają na celu ujawnianie problemów strukturalnej dyskryminacji kobiet będących ofiarami przemocy uwarunkowanej płcią¹⁰¹.

104. Poza procedurą oceny wiele organizacji pozarządowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego uczyniło standardy konwencji stambulskiej centralnym punktem swoich działań lobbingsowych na rzecz poprawy prawa i polityki. Podczas 16 Dni Aktywności przeciwko przemocy ze względu na płeć oraz w okolicach Międzynarodowego Dnia Kobiet różne organizacje pozarządowe działające na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet informowały o konwencji i potrzebie jej wdrożenia. Takie działania w znacznym stopniu przyczyniają się do podnoszenia świadomości na temat konwencji i monitorowania jej przez GREVIO, a organizacje pozarządowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego okazały się niezwykle skuteczne w rozpowszechnianiu raportów i ustaleń GREVIO.

100. [Okrągły stół z przedstawicielami organizacji pozarządowych](#), Rada Europy, 30 listopada 2018 r.

101. W dniu 22 marca 2017 roku członkini Sekretariatu GREVIO wzięła udział w spotkaniu na temat projektu zwalczania przemocy wobec kobiet, a następnie w spotkaniu grupy roboczej Equinet dotyczącym równości płci. W dniu 28 września 2017 roku Sekretarz Wykonawczy i ówczesna przewodnicząca GREVIO Feride Acar dołączyła do spotkania sieciowego zorganizowanego przez Equinet we współpracy z the Belgian Institute for Equality between Women and Men.

Tabela nr 2: Zestawienie organizacji pozarządowych, które wniosły swój wkład do prac GREVIO w postaci sprawozdań dla GREVIO i/lub spotkań z GREVIO.

Państwa strony	Wkład organizacji pozarządowych wniesiony do prac GREVIO w okresie od czerwca 2015 r. do maja 2019 r.	Liczba sprawozdań opublikowanych na stronie konwencji stambulskiej
Austria	Zgłoszenie koalicji organizacji pozarządowych kierowanej i koordynowanej przez Austrian Association of Autonomous Women's Shelters and the Domestic Abuse Intervention Center Vienna przedstawione we wrześniu 2016 r.	1*
Albania	Zgłoszenie Women's Association Refleksione przedstawione w lutym 2017 r. Zgłoszenie Albanian Women Empowerment Network -AWEN przedstawione w grudniu 2016 roku.	2*
Belgia	Sprawozdanie koalicji organizacji pozarządowych „Together against Violence” - tylko w języku francuskim. Sprawozdanie Centrum voor Algemeen Welzijnswerk Brussel). Sprawozdanie pomocnicze GAMS_INTACT_End FGM EU . Zgłoszenie Medecins du monde - tylko w języku francuskim.	4*
Dania	Zgłoszenie Danish Women's Council przedstawione w styczniu 2017 r. Zgłoszenie Network for Psychopathy and stalking-affected) w lutym 2017 r.	2*
Finlandia	Zgłoszenie Finnish League for Human Rights and the End FGM European Network Równoległe sprawozdanie organizacji pozarządowych w sprawie wdrożenia Konwencji stambulskiej w Finlandii złożone w maju 2018 r. Sprawozdanie złożone przez Amnesty International w kwietniu 2018 r.	3*
Francja	Zgłoszenie „COFRADE” przedstawione w 2018 r. Zgłoszenie CLEF – Coordination française pour le Lobby Européen des Femmes Zgłoszenie organizacji «Equipop.org», «Excision parlons-en!» i «End FGM European Network». Zgłoszenie LdH - Ligue des droits de l'Homme przedstawione w marcu 2018 r. Zgłoszenie 11 organizacji pozarządowych przedstawione w 2018 r.	5*
Włochy	Zgłoszenie kobiecych organizacji pozarządowych przedstawione w 2018 r. Zgłoszenie organizacji AIDOS i End FGM. Zgłoszenie organizacji BeFree. Sprawozdanie Italian forum for Disability Zgłoszenie organizacji Relieve. Sprawozdanie na temat procedur sądów cywilnych i sądów dla nieletnich dotyczących opieki nad dziećmi w przypadkach przemocy domowej, przedłożone przez grupę specjalistów i stowarzyszeń - Zgłoszenie organizacji UNIRE .	7*

Państwa strony	Wkład organizacji pozarządowych wniesiony do prac GREVIO w okresie od czerwca 2015 r. do maja 2019 r.	Liczba sprawozdań opublikowanych na stronie konwencji stambulskiej
Monako		0*
Czarnogóra	<p>Zgłoszenie dotyczące krajowego ustawodawstwa dotyczącego przemocy w Czarnogórze organizacji : Women’s Rights Center; the Advocates for Human Rights and SOS Hotline for Women and Children Victims of Violence Nikšić.</p> <p>Zgłoszenie Womens Rights Center, Women’s Safe House, SOS Hotline for Women and Children Victims of Violence Nikšić, SOS Hotline for Women and Children Victims of Violence Podgorica</p>	2*
Portugalia	<p>Zgłoszenie Association of Women’s against Violence (Associação de Mulheres Contra a Violência – AMCV), the Portuguese Platform for Women’s Rights (Plataforma Portuguesa para os Direitos das Mulheres – PpDM) and the national branch of the European Women’s Lobby. Observatory on Violence against Women.</p> <p>Zgłoszenie -The Portuguese Association of Women in Legal Careers</p> <p>Zgłoszenie i End FGM i Associacao para o Planeamento da Familia.</p>	3*
Serbia	<p>Zgłoszenie Autonomous Womens’ Centre.</p> <p>Zgłoszenie organizacji ATINA.</p> <p>Zgłoszenie organizacji Association of Roma Novi Bečej.</p> <p>Zgłoszenie organizacji SOS Vojvodina.</p> <p>Zgłoszenie organizacji Femplatz oraz MDRI-S.</p> <p>Zgłoszenie organizacji Fenomena Women Against Violence Network.</p>	6*
Hiszpania	<p>Zgłoszenie organizacji Spanish Istanbul Shadow Platform.</p> <p>Wspólny raport pomocniczy organizacji FGM by End FGM European Network, Medicos del Mundo, Save a girl - Save a generation and UNAF.</p>	2*
Szwecja	<p>Zgłoszenie International Organization for Self-Determination and Equality przedstawione w marcu 2018 r.</p>	1*
Holandia	<p>Wspólne sprawozdanie pomocnicze opracowane przez organizacje Pharos, FSAN i End FGM European Network Shadow.</p> <p>Wkład Dutch CEDAW Network</p> <p>Wkład organizacji NNID, Transgender Network Nederland (TNN) i COC Nederland</p> <p>Raport pomocniczy organizacji ATRIA dla GREVIO.</p>	4*
Turcja	<p>Zgłoszenie Bianet (Independent Communication Network).</p> <p>Zgłoszenie Kasav (The Foundation for Support and Training for Women in Healthcare).</p> <p>Zgłoszenie Rainbow Istanbul Women’s Associations Platform (GIKAP)</p> <p>Zgłoszenie the Istanbul Convention Monitoring Platform.</p> <p>Zgłoszenie KADEM (Women and Democracy Association).</p>	5*
Razem		47

*Tylko te opublikowane na stronie internetowej GREVIO.

Tabela nr 3: Liczba organizacji pozarządowych, z którymi GREVIO odbyła spotkania podczas wizyt ewaluacyjnych.

Państwa strony i daty wizyty GREVIO	Liczba wymienionych w sprawozdaniach bazowych organizacji pozarządowych, z którymi GREVIO odbyła spotkania
Austria (listopad-grudzień 2016 r.)	12
Albania (kwiecień 2017 r.)	17
Dania (maj 2017)	14
Finlandia (październik 2018 r.)	15
Francja (październik 2018 r.)	39
Włochy (marzec 2019 r.)	31
Monako (5 - 7 grudnia 2016 r.)	5
Czarnogóra (listopad 2017 r.)	4
Portugalia (marzec 2018 r.)	14
Serbia (luty-marzec 2019 r.)	11
Szwecja (marzec 2018 r.)	11
Holandia (marzec 2019 r.)	22
Turcja (październik - listopad 2017 r.)	17
Razem	212

Nawiązanie stosunków roboczych z innymi organizacjami międzynarodowymi

105. Współpraca i partnerstwo są nieodzownymi warunkami wstępnymi udanych międzynarodowych działań przeciwko przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. GREVIO zdaje sobie sprawę z konieczności wymiany informacji i dobrych praktyk między organizacjami międzynarodowymi w zakresie ich działalności, planów i priorytetów w dziedzinie zwalczania przemocy wobec kobiet i ochrony ofiar. Jednocześnie GREVIO jest gotowa na identyfikację nowych obszarów, w których można prowadzić wspólne działania, i w ramach których korzystne będzie połączenie wkładu, wsparcia instytucjonalnego i zasobów kilku organizacji.

106. GREVIO szybko nawiązała stosunki robocze z organizacjami międzynarodowymi działającymi w obszarze zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Przygotowując swoje pierwsze sprawozdania bazowe, GREVIO regularnie konsultuje się z przedstawicielami różnych organizacji międzynarodowych (takich jak UNHCR, Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji, UNICEF, UN WOMEN, UNDP i UNFPA) i spotyka się z nimi podczas wizyt ewaluacyjnych w poszczególnych krajach. W stosownych przypadkach sprawozdania GREVIO uwzględniają wnioski wypracowane przez organy traktatowe ONZ, takie jak Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, Komitet Praw Dziecka czy Komitet Praw Osób Niepełnosprawnych, odwołując się do nich.

107. Najważniejsze osiągnięcia w tym obszarze wymieniono poniżej.

Organizacja Narodów Zjednoczonych

108. Współpraca między Organizacją Narodów Zjednoczonych i Radą Europy w dziedzinie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej jest, już od czasu sporządzenia projektu konwencji w 2010 roku, jednym z tematów regularnie podkreślanych w rezolucjach Zgromadzenia Ogólnego ONZ nt. współpracy między organizacjami¹⁰². GREVIO zaangażowała się we współpracę z UN Women, Komitetem ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (Komitet CEDAW), Komisją ONZ ds. Statusu Kobiet i Specjalną Sprawozdawczynią ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków. Jest również częścią mechanizmu współpracy znanego obecnie jako Platforma ONZ i regionalnych niezależnych mechanizmów eksperckich ds. likwidacji dyskryminacji i przemocy wobec kobiet (Platforma EDVAW).

109. Rada Europy i UN WOMEN nawiązały i rozwinęły regularną i konkretną współpracę, w tym m.in. poprzez zaangażowanie GREVIO w różne inicjatywy. Współpraca ta objęła przykładowo udział przewodniczącej GREVIO w światowej konferencji w Stambule w dniach 9-10 grudnia 2015 roku „Koniec przemocy wobec kobiet: postęp na rzecz przyspieszenia zmiany”, współorganizowanej przez UN WOMEN, oraz w spotkaniu Grupy Ekspertów UN WOMEN poświęconemu Przemocy wobec Kobiet w Polityce (Nowy Jork, 8-9 marca 2018 roku), które zaowocowało publikacją raportu zawierającego rekomendacje w tym temacie. Przewodnicząca GREVIO wystąpiła również na forum regionalnym „Promowanie wdrażania Konwencji stambulskiej na Bałkanach Zachodnich i w Turcji - spójna polityka, integracyjne partnerstwo” (Skopje, 27-28 listopada 2018 r.), które było częścią programu UN WOMEN „Wdrażanie norm, zmiana mentalności - położenie kresu przemocy wobec kobiet w krajach Bałkanów Zachodnich i Turcji”.

110. GREVIO aktywnie przyczyniła się, poprzez złożenie pisemnych uwag, do procesu, który doprowadził do przyjęcia przez Komitet CEDAW Rekomendacji ogólnych nr 35 dot. przemocy wobec kobiet ze względu na płeć¹⁰³ (aktualizujących Rekomendacje ogólne nr 19). Rekomendacje ogólne zostały zainspirowane konwencją stambulską, jako dokumentem, który rozwija standardy w zakresie zwalczania przemocy ze względu na płeć i wzmacnia wytyczne dla państw w zakresie zapobiegania, ochrony, ścigania i zintegrowanej polityki zgodnie z najnowszymi standardami zawartymi w konwencji. Przewodnicząca GREVIO przewodniczyła również grupie roboczej Komitetu ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, która przyjęła Rekomendacje ogólne, a biuro GREVIO wzięło udział w dyskusji panelowej wysokiego szczebla inaugurującej Rekomendacje ogólne podczas 68. sesji Komitetu CEDAW, 14 listopada 2017 roku w Pałacu Narodów w Genewie.

111. Przewodnicząca GREVIO i inni członkowie, jak również Sekretariat GREVIO, regularnie uczestniczyli w sesjach Komisji ds. Statusu Kobiet w Nowym Jorku, biorąc

102 Zob. rezolucję 65/130 przyjętą na 65. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/520/34/pdf/N1052034.pdf?OpenElement>; ostatnia rezolucja, 73/15, została przyjęta 26 listopada 2018 r. na 73. sesji ZO ONZ (https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/73/15).

103 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW/C/GC/35&Lang=en

udział w różnych wydarzeniach oficjalnych i towarzyszących organizowanych przez Radę Europy lub innych partnerów.

112. Od momentu powstania GREVIO nawiązała bliskie kontakty ze Specjalną Sprawozdawczynią ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków, Dubravką Simonović, która została zaproszona do wymiany poglądów z GREVIO już podczas drugiego posiedzenia, w listopadzie 2015 r., w celu omówienia możliwości współpracy i koordynacji działań w przyszłości. Jednym z głównych rezultatów takiej współpracy jest zaangażowanie GREVIO w sieć międzynarodowych i regionalnych mechanizmów dotyczących przemocy wobec kobiet, utworzonej z inicjatywy Specjalnej Sprawozdawczynie, w skład której wchodzi również Grupa robocza ONZ ds. dyskryminacji kobiet w prawie i w praktyce, Komitet CEDAW, Specjalna Sprawozdawczynie ds. Praw Kobiet Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka, Specjalna Sprawozdawczynie ds. Praw Kobiet w Afryce powołana przez Afrykańską Komisję Praw Człowieka i Ludów oraz Komitet Ekspertów w ramach mechanizmu monitorowania Konwencji Belém do Pará.

113. GREVIO podpisała następujące wspólne oświadczenia i apele zainicjowane przez Specjalną Sprawozdawczynię oraz inne globalne i regionalne mechanizmy dotyczące praw kobiet:

- ▶ wspólny apel ws. położenia kresu kobietobójstwu i przemocy ze względu na płeć, 25 listopada 2016 r;¹⁰⁴
- ▶ wspólne oświadczenie ws. zakończenia globalnej epidemii kobietobójstwa (#NUnaMenos) i wsparcia kobiet wypowiadających się przeciwko przemocy wobec kobiet (#MeToo), 25 listopada 2018 roku;¹⁰⁵
- ▶ wspólne oświadczenie na zakończenie 63. sesji Komisji ds. Statusu Kobiet, z dnia 20 marca 2019 r. wyrażające poparcie dla apelu Sekretarza Generalnego ONZ o wzmoczenie wysiłków na rzecz walki z naruszaniem praw kobiet we wszystkich regionach świata;¹⁰⁶
- ▶ wspólne oświadczenie z dnia 31 maja 2019 r. dotyczące przemocy wobec kobiet w związkach, jako istotnego czynnika determinującego ustalenie opieki nad dziećmi;¹⁰⁷
- ▶ wspólne oświadczenie dotyczące przemocy i nękania kobiet i dziewcząt w środowisku pracy, jako naruszenia praw człowieka z dnia 31 maja 2019 r.¹⁰⁸

114. W marcu 2018 r. nieformalna sieć przekształciła się w Platformę¹⁰⁹ w wyniku konsultacji siedmiu organizacji międzynarodowych i regionalnych przeprowadzonych przy okazji 62. sesji Komisji ds. Statusu Kobiet w dniu 12 marca 2018 r., a następnie panelu wysokiego szczebla w dniu 13 marca 2018 r., w którym uczestniczyła przewodnicząca GREVIO. Od tego czasu Platforma spotyka się regularnie przy okazji głównych wydarzeń w ramach systemu NZ i/lub wydarzeń organizowanych przez

104. <https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20911&LangID=E>

105. <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23921&LangID=E>

106. <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24380&LangID=E>

107. <https://rm.coe.int/final-statement-vaw-and-custody/168094d880>

108. https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/SR/StatementILO_31May2019.pdf

109. <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/SRWomen/Pages/CooperationGlobalRegionalMechanisms.aspx>

członków Platformy, aby omówić postępy we wdrażaniu standardów regionalnych i międzynarodowych oraz koordynować działania mające na celu pokonanie barier i trudności, na jakie napotyka każda z organizacji w swojej pracy. Przewodnicząca GREVIO uczestniczyła w tych spotkaniach przy okazji 62. sesji Komisji ds. Statusu Kobiet ONZ (Nowy Jork, 12-23 marca 2018 r.), 169. sesji Międzyamerykańskiej Komisji Praw Człowieka (Boulder, Kolorado, 2 października 2018 r.) oraz 63. sesji Komisji ds. Statusu Kobiet ONZ (Nowy Jork, 11-22 marca 2019 r.). Rada Europy była gospodarzem ostatniego z tych spotkań, 23 maja 2019 roku, zorganizowanego na marginesie konferencji „Prawa kobiet na rozdrożu” i poświęconego poprawie współpracy międzynarodowej w celu ukrócenia przemocy wobec kobiet. Sama konferencja natomiast zorganizowana została przez Radę Europy we współpracy ze Specjalną Sprawozdawczynią ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków oraz z francuską prezydentką Komitetu Ministrów. Przewodnicząca GREVIO wzięła udział w panelach otwierających i zamykających konferencję, a jedna z jej sesji była poświęcona prezentacji Platformy.

115. Wreszcie, w dniu 1 marca 2019 r. Przewodnicząca GREVIO i Specjalna Sprawozdawczyni ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków uczestniczyły wspólnie w posiedzeniu Stałego Komitetu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w Paryżu.

Organizacja Państw Amerykańskich

116. Od samego momentu powstania GREVIO w 2015 roku pojawiła się chęć zbudowania pomostu między mechanizmem monitorowania konwencji stambulskiej a mechanizmem monitorowania (MESECVI) Międzyamerykańskiej konwencji o zapobieganiu, karaniu i eliminacji przemocy wobec kobiet (zwanej konwencją Belém do Pará). Przyjęta w 1994 r. konwencja Belém do Pará stanowi pionierski, regionalny instrument prawny dotyczący przemocy wobec kobiet w obu Amerykach, który uutorował drogę dla konwencji stambulskiej.

117. W celu promowania wymiany doświadczeń między MESECVI i GREVIO w dniach 15 i 16 października 2015 r. ówczesna Sekretarz Wykonawcza GREVIO Bridget O’Loughlin uczestniczyła w 6. konferencji państw-stron konwencji Belém do Pará w Limie w Peru¹¹⁰.

118. W latach 2015–2018, w ramach współpracy między Unią Europejską a Wspólnotą Państw Ameryki Łacińskiej i Karaibów, członkowie Komitetu Ekspertów MESECVI, GREVIO i jej Sekretariatu uczestniczyli w trzech konferencjach na temat kobietobójstwa, zorganizowanych przez Grupę Zielonych/Wolne Przymierze Europejskie w Parlamencie Europejskim i Fundację Heinricha Bölla¹¹¹. W Brukseli i San Salvadorze, eksperci obu organów monitorujących wraz z przedstawicielami Unii Europejskiej, Organizacji Narodów Zjednoczonych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego zastanawiali

110. Zob. informacje na temat 6. Konferencji państw-stron Konwencji Belém do Pará dostępne na stronie <http://www.oas.org/en/mesecevi/conferenceofstatesparty.asp>

111. Zob. informacje na temat 9, 10 i 11. konferencji na temat kobietobójstwa zorganizowanej przez Grupę Zielonych/Wolne Przymierze Europejskie w Parlamencie Europejskim oraz Fundację Heinricha Bölla dostępne na stronie <https://eu.boell.org/en/tags/femicinicide>

się nad zjawiskiem kobietobójstwa w Europie i Ameryce Łacińskiej. Omówili również stan wdrażania przepisów dotyczących kobietobójstwa w tych regionach oraz inne propozycje dotyczące walki z tą plagą.

119. W dniu 7 listopada 2017 r. Organizacja Państw Amerykańskich zorganizowała w Waszyngtonie specjalne posiedzenie pod hasłem „Regionalne i międzynarodowe mechanizmy kompleksowego podejścia do kwestii przemocy wobec kobiet i dziewcząt”¹¹² z udziałem Specjalnej Sprawozdawczynie ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków, Dubravki Simonović, wiceprzewodniczącej Komitetu Ekspertów MESECVI, Sylvii Mesy oraz Przewodniczącej GREVIO, Feride Acar. Inicjatywa ta została podjęta przed formalnym ustanowieniem Platformy (zob. powyżej) w marcu 2018 r.

Bank Światowy

120. Współpracę między mechanizmem monitorowania konwencji a Bankiem Światowym nawiązano w ramach Tygodnia Prawa, Sprawiedliwości i Rozwoju. Tydzień Prawa, Sprawiedliwości i Rozwoju jest corocznym wydarzeniem organizowanym przez dział prawny wiceprezesa Banku Światowego, które gromadzi w Waszyngtonie znaczną liczbę praktyków zajmujących się rozwojem¹¹³. Ma ono na celu promowanie instrumentów prawnych jako kluczowych narzędzi przyczyniających się do rozwoju.

121. W dniu 6 listopada 2017 r. Przewodnicząca GREVIO uczestniczyła w Tygodniu Prawa, Sprawiedliwości i Rozwoju poświęconemu płci, prawu i rozwojowi¹¹⁴. Wraz z Sylwią Mesą, przewodniczącą Komitetu ekspertów ds. mechanizmu monitorowania konwencji Belém do Pará oraz Dubravką Šimonović, Specjalną Sprawozdawczynią ONZ ds. przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i skutków wzięła ona udział w panelu zatytułowanym „Międzynarodowe i regionalne mechanizmy dotyczące przemocy wobec kobiet”. Zabierając głos uczestnicy panelu wskazywali na znaczenie współpracy i koordynacji pomiędzy międzynarodowymi i regionalnymi instrumentami i mechanizmami zajmującymi się problemem przemocy wobec kobiet dla zwiększenia skuteczności ich działań i generowania pozytywnych rezultatów.

122. Rok później, podczas Tygodnia, Prawa, Sprawiedliwości i Rozwoju poświęconego prawom, ochronie i rozwojowi Sekretarz Wykonawcza GREVIO uczestniczyła jako prelegentka w panelu „Prawa człowieka migrantek, uchodźczyń oraz kobiet i dziewcząt ubiegających się o azyl”, który odbył się 5 listopada 2018 roku¹¹⁵. Wydarzenie to zostało zorganizowane przez Radę Europy we współpracy z Komisją ds. Uchodźczyń. W dyskusji podkreślono trudności, z jakimi borykają się uchodźczynie i kobiety

112. Organizacja Państw Amerykańskich, regionalne i międzynarodowe mechanizmy na rzecz kompleksowego podejścia do problemu przemocy wobec kobiet i dziewcząt, 7 listopada 2017 r., dostępne na stronie internetowej <http://www.oas.org/en/mesecvi/docs/MESECVI-VAWRegionalMecs-EN.pdf>

113. Zob. Law, Justice and Development Weeks, dostępne na stronie <https://www.worldbank.org/en/about/legal/brief/law-justice-and-development-weeks>

114. Bank Światowy: Law, Justice and Development Week 2017 - Gender, Law and Development, dostępne na stronie <https://www.worldbank.org/en/events/2017/03/28/law-justice-and-development-week-2017>

115. Bank Światowy: Law, Justice and Development Week 2018 - Rights, Protection and Development, dostępny na stronie <https://www.worldbank.org/en/events/2018/05/25/law-justice-and-development-week-2018-rights-protection-and-development>.

ubiegające się o azyl, a także omówiono standardy prawne ustanowione w konwencji w celu ich ochrony w kontekście przemocy wobec kobiet.

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

123. W 2014 r. Rada Ministerialna OBWE wyraziła swoje poparcie dla konwencji, przyjmując decyzję w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet, w której wyraźnie wezwano państwa członkowskie OBWE do podpisania i ratyfikowania konwencji¹¹⁶. Od tego czasu współpraca między OBWE i GREVIO przybrała formę owocnej wymiany poglądów w ramach spotkań politycznych wysokiego szczebla, organizowanych przez Sekcję ds. równości płci OBWE oraz Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR), takich jak konferencje przeglądowe OBWE na temat równości płci oraz coroczne Spotkania Przeglądowe Wymiaru Ludzkiego (*Human Dimension Implementation Meetings*).

124. W Wiedniu, członkowie biura GREVIO uczestniczyli jako prelegenci w konferencji poświęconej zwalczaniu przemocy wobec kobiet w regionie OBWE (*Combating violence against women in the OSCE region*, 22 lipca 2016 r.) oraz w drugiej konferencji przeglądowej OBWE na temat równości płci (12-13 czerwca 2017 r.)¹¹⁷. Te dwa wydarzenia zgromadziły kluczowych przedstawicieli władz krajowych, organizacji międzynarodowych, misji terenowych OBWE i społeczeństwa obywatelskiego, którzy zastanawiali się nad wielosektorową reakcją na wyzwania w zakresie zapewnienia równości płci i zwalczania przemocy wobec kobiet, również w sytuacjach konfliktowych. Dyskusje te koncentrowały się na potrzebie stworzenia synergii pomiędzy międzynarodowymi standardami wysokiego szczebla, takimi jak Plan Działania OBWE na rzecz promowania równości płci i konwencja stambulska tak, aby wesprzeć tworzenie i implementację skutecznych krajowych ram prawnych i politycznych służących zwalczaniu przemocy wobec kobiet. Obejmowało to wspieranie programów budowania potencjału wymiaru sprawiedliwości i sektora egzekwowania prawa. Centralnym punktem debaty była również potrzeba zwalczania stereotypów związanych z płcią, w tym poprzez zaangażowanie mężczyzn i chłopców w promowanie pozytywnych ról związanych z płcią i w zapobieganie przemocy wobec kobiet.

125. Dodatkowo, Sekretariat GREVIO regularnie przedkładał pisemne uwagi podczas corocznych Spotkań Przeglądowych Wymiaru Ludzkiego, organizowanych w celu dokonania bilansu realizacji zobowiązań OBWE w tym zakresie. W dniach 2 - 3 lipca 2018 roku Simona Lanzoni, ówczesna druga wiceprzewodnicząca GREVIO, wzięła udział w Spotkaniu Uzupełniającym Wymiaru Ludzkiego (*Supplementary Human Dimension Meeting*) zatytułowanym „Przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet - odpowiedzialność każdego z nas”¹¹⁸. Wydarzenie to

116. Rada Ministerialna OBWE, decyzja nr 7/14 w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet, 5 grudnia 2014 r., dostępna na stronie internetowej <https://www.osce.org/mc/130721?download=true>

117. Patrz OBWE, konferencja na temat płci: Zwalczanie przemocy wobec kobiet w regionie OBWE, 22 lipca 2016 r., dostępna pod adresem: <https://www.osce.org/secretariat/249011> ; druga konferencja OBWE poświęcona przeglądowi kwestii równości płci, 12-13 czerwca 2017 r., dostępna pod adresem: <https://www.osce.org/event/2nd-osce-gender-equality-review-conference>.

118. Patrz OBWE, Supplementary Human Dimension Meeting (SHDM): Countering Violence against Women - Everyone's Responsibility, 2 - 3 lipca 2018 r., dostępne na stronie https://www.osce.org/shdm_2_2018

miało na celu stworzenie okazji do dialogu między państwami, organizacjami międzynarodowymi i społeczeństwem obywatelskim na temat istniejących dobrych praktyk i wyzwań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet, w tym środków służących wzmocnieniu pozycji kobiet.

126. Uwzględniając potrzebę gromadzenia usystematyzowanych i porównywalnych danych na poziomie europejskim, OBWE opublikowała w 2019 r. sprawozdanie zawierające wyniki badania dotyczącego przemocy wobec kobiet, dobrostanu i bezpieczeństwa kobiet¹¹⁹, przeprowadzonego w 2018 r. w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze, Macedonii Północnej, Serbii, Mołdawii, Ukrainie i Kosowie. Badanie opierało się na definicjach różnych form przemocy wobec kobiet, tak jak są one sformułowane w konwencji. W celu poprawy monitorowania przepisów i praktyk w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet badanie dostarcza danych na temat rozpowszechnienia przemocy wobec kobiet, norm i postaw dotyczących płci, a także zachowań ofiar w zakresie zgłaszania przypadków przemocy i szukania pomocy. W dniu 8 marca 2019 r. członkowie GREVIO uczestniczyli jako prelegenci w wydarzeniu, na którym ogłoszono wyniki badania¹²⁰, a następnie w konferencji wysokiego szczebla w dniach 6 i 7 maja 2019 r., której celem było upowszechnienie wyników badania i omówienie z odpowiednimi zainteresowanymi stronami możliwości poprawy sytuacji.¹²¹

Unia Europejska (UE)

127. Konwencja stambulska jest otwarta do podpisu i ratyfikacji przez UE. W październiku 2015 r. Komisja Europejska przyjęła plan działania dotyczący ratyfikacji konwencji przez UE, którego celem jest stworzenie spójnych ram prawnych na poziomie unijnym w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet oraz wzmocnienie zdolności państw członkowskich UE do opracowania skutecznych polityk w tym zakresie. UE podpisała konwencję w dniu 13 czerwca 2017 r. W okresie sprawozdawczym, podczas kilku kolejnych prezydencji UE Sekretariat GREVIO utrzymywał regularne kontakty z Radą UE i uczestniczył w kilku posiedzeniach grupy roboczej Rady ds. Praw Podstawowych, Praw Obywatelskich i Swobodnego Przepływu Osób (FREMP), aby przedstawić standardy konwencji, zilustrować pracę jej organów monitorujących i omówić proces ratyfikacji. W całym okresie sprawozdawczym Parlament Europejski wielokrotnie wyrażał swoje poparcie dla konwencji i przyjął szereg rezolucji wzywających Komisję Europejską i Radę do osiągnięcia postępów w negocjacjach, zaś państwa członkowskie UE, które jeszcze tego nie uczyniły, do podpisania i ratyfikowania konwencji. W dniu 4 kwietnia 2019 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję 2019/2678(RSP) w sprawie zasięgnięcia opinii Trybunału Sprawiedliwości w kwestii zgodności z traktatami wniosków o przystąpienie UE do

119. Zob. sprawozdanie OSCE Survey on the Well-being and Safety of Women, 6 marca 2019 r., dostępne na stronie <https://www.osce.org/secretariat/415760>

120. Zob. prezentacja badania przeprowadzonego przez OBWE na temat przemocy wobec kobiet w Europie Południowo-Wschodniej i Wschodniej, 8 marca 2019 r., dostępna na stronie internetowej <https://www.osce.org/secretariat/413894>.

121. Zob. konferencja na temat zwalczania przemocy wobec kobiet i dziewcząt 6-7 maja 2019 r., dostępna na stronie <https://www.osce.org/secretariat/415760>

konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz procedury tego przystąpienia.

128. W okresie objętym sprawozdaniem doszło kilkakrotnie do wymiany poglądów z Parlamentem Europejskim. W dniu 21 listopada 2017 r. druga Wiceprzewodnicząca GREVIO, Simona Lanzoni uczestniczyła w posiedzeniu Komisji Międzyparlamentarnej, zorganizowanym przez Komisję Praw Kobiet i Równouprawnienia, w celu omówienia stanu ratyfikacji i wdrożenia konwencji na szczeblu unijnym i na szczeblach krajowych oraz postępów w procesie monitorowania przez GREVIO. W dniu 27 listopada 2018 r. ówczesna Sekretarz Wykonawcza GREVIO, Bridget T. O'Loughlin uczestniczyła w posiedzeniu Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia na zaproszenie współsprawozdawczyń Parlamentu Europejskiego ds. ratyfikacji konwencji przez UE, Anny Marii Corazzy Bildt i Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy. W dniu 13 marca 2019 r. Zastępczyni Sekretarza Generalnego Rady Europy, Gabriella Battaini-Dragoni spotkała się w Strasburgu z Anną Marią Corazzą Bildt, aby omówić możliwości osiągnięcia postępów w procesie ratyfikacji i promowania konwencji.

129. Bliskie relacje nawiązano również z wieloma agencjami UE lub powiązаныmi z nimi organami. Na 4. posiedzeniu (18-20 stycznia 2016 r.) GREVIO przeprowadziła wymianę poglądów z Europejskim Instytutem ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, reprezentowanym przez ówczesną dyrektorkę Virginiję Langbakk i specjalistkę ds. przemocy ze względu na płeć, Jurgitę Pečiūrienė. Spotkanie to było okazją do podkreślenia synergii i komplementarności działań, jakie mogą być rozwijane między Europejskim Instytutem ds. Równości Kobiet i Mężczyzn a GREVIO. GREVIO regularnie odwołuje się w swoich sprawozdaniach z oceny do danych zebranych przez Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn dot. przemocy ze względu na płeć. Na swoim 8. posiedzeniu (7-10 listopada 2016 roku) członkowie GREVIO przeprowadzili wymianę poglądów z szefową Departamentu Wolności i Sprawiedliwości w Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Joanną Goodey. Wymiana poglądów dotyczyła głównie wyników badania ankietowego Agencji z 2014 r. na temat przemocy wobec kobiet, a bardziej ogólnie roli danych zdezagregowanych z uwagi na płeć dla celów monitorowania wdrażania standardów praw człowieka, w szczególności w odniesieniu do przemocy uwarunkowanej płcią. Przedstawiciele Eurostatu i DG Just wzięli udział w 14. posiedzeniu GREVIO (25-27 czerwca 2018 r.) i poinformowali członków GREVIO o stanie prac nad badaniem dotyczącym przemocy uwarunkowanej płcią, przygotowywanym w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego, czyli przez Eurostat we współpracy z organami krajowymi państw członkowskich UE, a także państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu.

130. Podczas wymiany poglądów z Eurostatem członkowie GREVIO podkreślili znaczenie stosowania podejścia uwzględniającego problematykę płci oraz oparcia badań ankietowych na założeniu występowania przemocy uwarunkowanej płcią, która w nieproporcjonalnie większym stopniu dotyka kobiety. Podkreślili ponadto, że badanie powinno opierać się na konkretnych wskaźnikach, które zostały opracowane w celu pomiaru przemocy wobec kobiet, a nie na ogólnych wskaźnikach stosowanych w badaniach ankietowych dotyczących ogólnej populacji i w badaniach wiktyimizacji powiązanej z przestępczością.

8 Questions on 8 March

A

B

Slide the bar to rank your responses

START

Komunikacja

Publikacje

131. Publikacja i skuteczne rozpowszechnianie sprawozdań z oceny bazowej GREVIO jest ważnym krokiem w kierunku zwiększenia wpływu pracy GREVIO wśród różnych zainteresowanych podmiotów i instytucji. Zgodnie z art. 68 ust. 11 konwencji, sprawozdania i wnioski GREVIO są podawane do wiadomości publicznej w momencie ich przyjęcia, wraz z wszelkimi uwagami strony, której dotyczą. W okresie sprawozdawczym opublikowano w sumie osiem sprawozdań z oceny bazowej GREVIO i są one dostępne na stronie internetowej konwencji wraz z uwagami odpowiednich organów krajowych. Każdej publikacji sprawozdania towarzyszy komunikat prasowy. Przy tej okazji członkowie GREVIO i Sekretariat mogą udzielać wywiadów dziennikarzom w celu przekazania informacji na temat sprawozdania i procesu oceny.

132. Ponadto, na stronie internetowej konwencji udostępniono bogaty wybór publikacji na jej temat, zawierających informacje ogólne dot. poszczególnych obszarów konwencji oraz praktyczne porady dla decydentów politycznych i praktyków w zakresie tego, co należy zrobić, aby wdrożyć konwencję¹²². Opublikowano ulotkę na temat mechanizmu monitorowania konwencji, a także ulotkę „Pytania i odpowiedzi na temat konwencji” dostępną w 24 językach, która odnosi się do błędnych twierdzeń i fałszywych narracji na temat konwencji, jasno określając jej cele i zakres. Ponadto

122. Pełna lista publikacji znajduje się na stronie internetowej konwencji pod adresem: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/publications>.

zaktualizowano układ różnych opracowań tematycznych. Opracowania dotyczą następujących tematów: (a) prawa dziecka, (b) stalking, (c) ochrona migrantek, uchodźczyń i kobiet ubiegających się o azyl przed przemocą uwarunkowaną płcią, (d) przestępstwa popełniane w imię tzw. honoru oraz (e) okaleczanie żeńskich narządów płciowych.

Inna komunikacja

133. W okresie sprawozdawczym GREVIO i jej Sekretariat uczestniczyli w kilku inicjatywach mających na celu informowanie i pogłębianie wiedzy na temat konwencji. Z okazji Międzynarodowego Dnia Eliminacji Przemocy wobec Kobiet, 25 listopada 2017 roku, wszyscy członkowie GREVIO i ówczesna Sekretarz Wykonawcza wzięli udział w tworzeniu filmu wideo¹²³ ilustrującego w jaki sposób standardy konwencji wspierają rządy i organizacje pozarządowe, zaangażowane w zwalczanie przemocy wobec kobiet. Z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet, 8 marca 2019 roku, opublikowano, w językach angielskim, francuskim, włoskim, niemieckim i rosyjskim, interaktywną ankietę „8 pytań na 8 marca”. Ankieta ta ma na celu podniesienie świadomości na temat konwencji, uzyskanie opinii jej uczestników na temat tego, co ich zdaniem powinno być priorytetem w dążeniu do położenia kresu przemocy wobec kobiet i dziewcząt oraz rozwianie wszelkich błędnych przekonań na temat konwencji.

134. Sekretariat GREVIO wspólnie z programem Rady Europy *Human Rights Education for Legal Professionals* (HELP) uczestniczył w tworzeniu bezpłatnego kursu online na temat przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Kurs HELP prezentuje w interaktywny sposób kluczowe pojęcia, międzynarodowe i europejskie ramy prawne oraz orzecznictwo europejskie, regulujące zapobieganie i ochronę kobiet i dziewcząt przed przemocą, skupiając się w szczególności na konwencji. Składa się on z sześciu różnych modułów i oferuje kompleksowy program nauczania w celu poprawy jakości reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących przemocy wobec kobiet oraz wspierania dostępu ofiar przemocy do wymiaru sprawiedliwości przy jednoczesnym ściganiu sprawców.

123 ¹²³ Patrz <https://vimeo.com/256080203>

Uwagi końcowe

135. Konwencja stambulska Rady Europy i jej mechanizm monitorowania stanowią istotny wkład w światowe wysiłki na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Poprzez swoje sprawozdania z oceny bazowej GREVIO przyczynia się do wzmocnienia krajowych działań na rzecz walki z przemocą wobec kobiet, udzielając władzom porad w zakresie rozwoju prawodawstwa i polityki. Sprawozdania te stanowią miarodajne źródło informacji na temat różnych aspektów, identyfikując luki, potrzeby i dobre praktyki stron konwencji. Ich znaczenie wykracza poza bezpośrednio zainteresowane strony, gdyż mogą one służyć jako wskazówki dla wszystkich innych krajów i zaangażowanych podmiotów, także tych, które nie są jeszcze stronami konwencji stambulskiej.

136. GREVIO wyraża zadowolenie, że 34 z 47 państw członkowskich Rady Europy już ratyfikowało konwencję stambulską, a kolejne jedenaście, jak również Unia Europejska, podpisało ją. Z zadowoleniem przyjmuje również zainteresowanie wyrażone przez niektóre państwa niebędące członkami Rady Europy, aby w przyszłości związać się standardami konwencji. GREVIO ma ogromną nadzieję, że te państwa, które jeszcze tego nie zrobiły, uruchomią wkrótce procedury podpisania i ratyfikacji. Ma również nadzieję, że jej sprawozdania z oceny i niniejsze Sprawozdanie Ogólne z jej działalności jednoznacznie wykażą, jak bardzo bezpodstawne są obawy, które spowodowały w niektórych krajach procesy ratyfikacyjne.

137. Niniejsze pierwsze sprawozdanie z działalności GREVIO rzuca światło na wspólne trendy, udoskonalenia i wyzwania wynikające z procesu monitorowania

konwencji na poziomie krajowym. Pozwala ono również podkreślić kluczowe znaczenie koordynacji między organizacjami międzynarodowymi w różnego rodzaju działaniach prowadzonych na poziomie regionalnym i międzynarodowym. GREVIO jest świadome, że w swych działaniach musi zapewnić spójność komunikatów i unikać jakiegokolwiek powielania działań monitorujących. Partnerstwo rozwijane w ramach Platformy ONZ i regionalnych, niezależnych mechanizmów eksperckich ds. likwidacji dyskryminacji i przemocy wobec kobiet, której GREVIO jest członkiem, jest namacalnym wyrazem międzynarodowego zaangażowania w tym zakresie, mającego na celu osiągnięcie większej komplementarności i synergii działań. GREVIO ma nadzieję, że Platforma znajdzie sposoby, aby przekształcić się w zinstytucjonalizowaną, trwałą przestrzeń dla wszystkich niezależnych mechanizmów monitorowania przemocy wobec kobiet i praw kobiet.

Załącznik nr 1: Wykaz działań GREVIO w okresie od czerwca 2015 r. do maja 2019 r.

Wybór członków GREVIO przez Komitet Stron (CoP):

- ▶ Wybór pierwszych dziesięciu członków GREVIO: 1. posiedzenie CoP, Strasburg, 4 maja 2015 r.
- ▶ Wybór pięciu dodatkowych członków GREVIO: 5. posiedzenie CoP, Strasburg, 24 maja 2018 r.
- ▶ Wybór dziesięciu członków GREVIO: 7. posiedzenie CoP, Strasburg, 3 maja 2019 r.

Posiedzenia GREVIO

- ▶ 1. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 21-23 września 2015 r.
- ▶ 2. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 18-20 listopada 2015 r.
- ▶ 3. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 21-22 grudnia 2015 r.
- ▶ 4. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 18-20 stycznia 2016 r.
- ▶ 5. posiedzenie GREVIO, Paryż: 9-11 marca 2016 r.
- ▶ 6. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 23-25 maja 2016 r.
- ▶ 7. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 19-22 września 2016 r.
- ▶ 8. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 7-10 listopada 2016 r.
- ▶ 9. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 14-17 lutego 2017 r.
- ▶ 10. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 3-5 kwietnia 2017 r.
- ▶ 11. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 26-29 czerwca 2017 r.
- ▶ 12. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 9-13 października 2017 r.
- ▶ 13. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 20-23 lutego 2018 r.
- ▶ 14. posiedzenie GREVIO, Bruksela: 25-27 czerwca 2018 r.
- ▶ 15. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 10-11 września 2018 r.
- ▶ 16. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 4-6 lutego 2019 r.
- ▶ 17. posiedzenie GREVIO, Strasburg: 22-23 maja 2019 r.

Wymiana poglądów między przewodniczącą GREVIO a Komitetem Stron (CoP)

- ▶ 2. posiedzenie CoP, Strasburg: 14 grudnia 2015 r.
- ▶ 3. posiedzenie CoP, Strasburg: 26 kwietnia 2016 r.

- ▶ 4. posiedzenie CoP, Strasburg: 30 stycznia 2018 r.
- ▶ 5. posiedzenie CoP, Strasburg: 24 maja 2018 r.
- ▶ 6. posiedzenie CoP, Strasburg: 25 stycznia 2019 r.

Wymiana poglądów między przewodniczącą GREVIO a Komitetem Ministrów

- ▶ 1295. posiedzenie delegatów ministrów, Strasburg, 27 września 2017 r.
- ▶ 1328. posiedzenie delegatów ministrów, Strasburg, 24 października 2018 r.
- ▶ 1347. posiedzenie delegatów ministrów, Strasburg, 29 maja 2019 r.

Wymiana poglądów między członkami GREVIO a Zgromadzeniem Parlamentarnym Rady Europy

- ▶ Posiedzenie Stałego Komitetu Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Paryż, 1 marca 2019 r.
- ▶ Wspólne posiedzenie komisji ds. równości i niedyskryminacji Zgromadzenia Parlamentarnego oraz sieci „Kobiety wolne od przemocy”, Strasburg, 24 stycznia 2019 r.
- ▶ Posiedzenie Parlamentarnej Sieci Kobiet Wolnych od Przemocy, Strasburg, 11 października 2017 r.
- ▶ Wspólne posiedzenie komisji ds. równości i niedyskryminacji Zgromadzenia Parlamentarnego oraz sieci „Kobiety wolne od przemocy”, Berlin, 12-13 maja 2016 r.
- ▶ Spotkanie Parlamentarnej Sieci Kobiet Wolnych od Przemocy, Paryż, 11 marca 2016 r.

Dialog GREVIO z państwami w celu dokonania przeglądu sprawozdań państw¹²⁴

- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Monako, Strasburg, 8 listopada 2016 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Austrii, Strasburg, 9 listopada 2016 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Danii, Strasburg, 4 kwietnia 2017 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Albanii, Strasburg, 5 kwietnia 2017 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Czarnogóry, Strasburg, 10 października 2017 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Turcji, Strasburg, 11 października 2017 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Szwecji, Strasburg, 21 lutego 2018 r.
- ▶ Dialog państwowy z przedstawicielami Portugalii, Strasburg, 22 lutego 2018 r.

124. W związku z zawieszeniem regulaminu GREVIO na jej 13. Posiedzeniu w dniach 20-23 lutego 2018 r. dialog państwowy z GREVIO w Strasburgu został zawieszony. Obecnie, w ramach wizyty oceniającej, prowadzone jest rozpatrywanie sprawozdań z przedstawicielami państwa.

Pierwsze sprawozdania z oceny bazowej GREVIO w porządku ich publikacji:

- ▶ Austria (przyjęte podczas 11. posiedzenia GREVIO): 27 września 2017 r.
- ▶ Monako (przyjęte podczas 11. posiedzenia GREVIO): 27 września 2017 r.
- ▶ Albania (przyjęte podczas 12. posiedzenia GREVIO): 24 listopada 2017 r.
- ▶ Dania (przyjęte podczas 12. posiedzenia GREVIO): 24 listopada 2017 r.
- ▶ Turcja (przyjęte podczas 14. posiedzenia GREVIO): 15 października 2018 r.
- ▶ Czarnogóra (przyjęte podczas 14. posiedzenia GREVIO): 15 października 2018 r.
- ▶ Szwecja (przyjęte w drodze procedury pisemnej): 21 stycznia 2019 r.
- ▶ Portugalia (przyjęte w drodze procedury pisemnej): 21 stycznia 2019 r.

Załącznik nr 2: Harmonogram procedury ewaluacyjnej GREVIO (listopad 2016 r. – maj 2019 r.)

Strony konwencji	Wysłanie kwestionariusza	Ostateczny termin sprawozdania	Wizyty ewaluacyjne	Publikacja sprawozdań GREVIO
Austria Monako	Marzec 2016	Wrzesień 2016	Listopad/ grudzień 2016	Wrzesień 2017
Albania Dania	Wrzesień 2016	Styczeń 2017	Kwiecień i maj 2017	Listopad 2017
Czarnogóra Turcja	Styczeń 2017	Maj 2017	Październik i listopad 2017	Wrzesień 2018
Portugalia Szwecja	Maj 2017	Wrzesień 2017	Luty i marzec 2018	Styczeń 2019
Finlandia Francja	Listopad 2017	Marzec 2018	Październik 2018	Wrzesień 2019 Finlandia Grudzień 2019 Francja
Włochy Holandia Serbia	Luty 2018	Czerwiec 2018	Marzec 2019	Styczeń 2020
Hiszpania Belgia	Wrzesień 2018	Luty 2019	Październik 2019	Czerwiec 2020
Andora Słowenia Malta	Luty 2019	Wrzesień/ październik 2019	Luty/marzec 2020	Styczeń 2021

Załącznik 3: Podpisanie i ratyfikacja konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

Członek Rady Europy	Podpisanie	Ratyfikacja	Wejście w życie
Albania	19/12/2011	04/02/2013	01/08/2014
Andora	22/02/2013	22/04/2014	01/08/2014
Armenia	18/01/2018		
Austria	11/05/2011	14/11/2013	01/08/2014
Azerbejdżan			
Belgia	11/09/2012	14/03/2016	01/07/2016
Bośnia i Hercegowina	08/03/2013	07/11/2013	01/08/2014
Bułgaria	21/04/2016		
Chorwacja	22/01/2013	12/06/2018	01/10/2018
Cypr	16/06/2015	10/11/2017	01/03/2018
Republika Czeska	02/05/2016		
Dania	11/10/2013	23/04/2014	01/08/2014
Estonia	02/12/2014	26/10/2017	01/02/2018
Finlandia	11/05/2011	17/04/2015	01/08/2015
Francja	11/05/2011	04/07/2014	01/11/2014
Gruzja	19/06/2014	19/05/2017	01/09/2017
Niemcy	11/05/2011	12/10/2017	01/02/2018
Grecja	11/05/2011	18/06/2018	01/10/2018
Węgry	14/03/2014		
Islandia	11/05/2011	26/04/2018	01/08/2018
Irlandia	05/11/2015	08/03/2019	01/07/2019
Włochy	27/09/2012	10/09/2013	01/08/2014

Członek Rady Europy	Podpisanie	Ratyfikacja	Wejście w życie
Łotwa	18/05/2016		
Liechtenstein	10/11/2016		
Litwa	07/06/2013		
Luksembourg	11/05/2011	07/08/2018	01/12/2018
Malta	21/05/2012	29/07/2014	01/11/2014
Monako	20/09/2012	07/10/2014	01/02/2015
Czarnogóra	11/05/2011	22/04/2013	01/08/2014
Holandia	14/11/2012	18/11/2015	01/03/2016
Północna Macedonia	08/07/2011	23/03/2018	01/07/2018
Norwegia	07/07/2011	05/07/2017	01/11/2017
Polska	18/12/2012	27/04/2015	01/08/2015
Portugalia	11/05/2011	05/02/2013	01/08/2014
Republika Mołdawii	06/02/2017		
Rumunia	27/06/2014	23/05/2016	01/09/2016
Federacja Rosyjska			
San Marino	30/04/2014	28/01/2016	01/05/2016
Serbia	04/04/2012	21/11/2013	01/08/2014
Republika Słowacka	11/05/2011		
Słowenia	08/09/2011	05/02/2015	01/06/2015
Hiszpania	11/05/2011	10/04/2014	01/08/2014
Szwecja	11/05/2011	01/07/2014	01/11/2014
Szwajcaria	11/09/2013	14/12/2017	01/04/2018
Turcja	11/05/2011	14/03/2012	01/08/2014
Ukraina	07/11/2011		
Wielka Brytania	08/06/2012		

Załącznik nr 4: Wykaz członków GREVIO (od czerwca 2015 r. do maja 2019 r.)

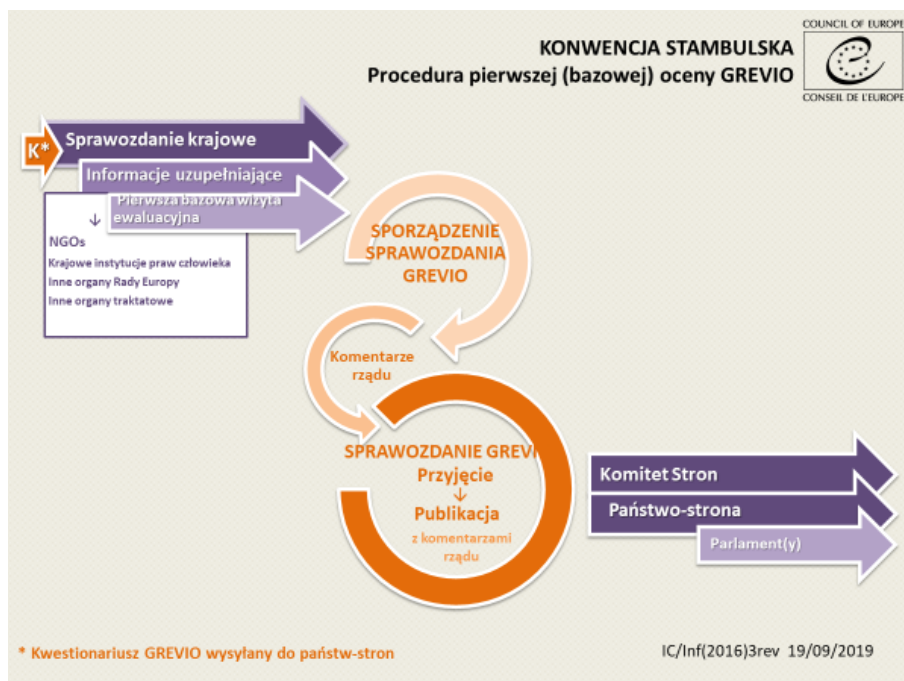
Nazwisko	Nominowany/ a przez	Funkcja	Od	Do
Feride Acar	Turcja	Przewodnicząca	01/06/2015	31/05/2019
Rosa Logar	Austria	Wiceprzewodnicząca	01/06/2015	31/05/2019
Marceline Naudi	Malta	Druga wiceprzewodnicząca	01/06/2015	12/10/2017
		Pierwsza wiceprzewodnicząca	12/10/2017	31/05/2019
Simona Lanzoni	Włochy	Druga wiceprzewodnicząca	12/10/2017	31/05/2019
Biljana Branković	Serbia	Członkini	01/06/2019	31/05/2023
Françoise Brié	Francja	Członkini	01/06/2019	31/05/2023
Rachel Eapen Paul	Norwegia	Członkini	01/09/2018	31/08/2022
Gemma Gallego	Hiszpania	Członkini	12/10/2017	31/05/2019
Per Arne Håkansson	Szwecja	Członek	01/06/2019	31/05/2023
Sabine Kräuter-Stockton	Niemcy	Członkini	01/09/2018	31/08/2022
Helena Leitão	Portugalia	Członkini	01/06/2019	31/05/2023
Iris Luarasi	Albania	Członkini	01/06/2019	31/05/2023
Vladimer Mkervalishvili	Gruzja	Członek	01/09/2018	31/08/2022
Vesna Ratkovi	Czarnogóra	Członkini	12/10/2017	31/05/2019
Aleid Van den Brink	Holandia	Członkini	01/09/2018	31/08/2022

Załącznik nr 5: Sekretariat GREVIO (od czerwca 2015 r. do maja 2019 r.)

- Liri Kopaçi-Di Michele, Sekretarz Wykonawcza, (od września 2018 r. do maja 2019 r.)
- Bridget o’Loughlin, Sekretarz Wykonawcza, (do czerwca 2015 r. do września 2018 r.)
- Carmela Apostol, administratorka
- Johan Friestedt, administrator (od czerwca 2015 r. do stycznia 2017 r.)
- Çiğdem Kaya, administratorka (od sierpnia 2017 r. do maja 2019 r.)
- Johanna Nelles, administratorka
- Christina Olsen, administratorka
- Nadia Bollender, asystentka
- Irida Varfi-Boehrer, asystentka administracyjna

Załącznik 6: Pierwsza (bazowa) procedura oceny GREVIO

www.coe.int

Rada Europy jest wiodącą na kontynencie organizacją broniącą praw człowieka. Skupia 47 państw członkowskich w tym wszystkie kraje Unii Europejskiej. Wszystkie państwa członkowskie Rady Europy przystąpiły do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, traktatu uchwalonego po to, by chronić prawa człowieka, demokrację i rządy prawa. Europejski Trybunał Praw Człowieka nadzoruje implementację Konwencji w państwach członkowskich.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE